

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 25 JUNI 1919

No. 182

INHOUD

	Blz.
BEVORDERING VAN EENVOUD door <i>Mr. A. R. Zimmerman</i> ..	589
De Wisselkoersen in het licht van de opheffing der in oorlogstijd gehandhaafde Contrôle door <i>Leonard Keesing</i> ..	591
Nederlandsche Kamers van Koophandel in het Buitenland door <i>M. Wijmand Wolff</i> ..	593
Naar aanleiding van „Tegenwind” (Jaarbeursgebouw) door <i>Mr. C. D. Salomonson</i> ..	594
Moeilijkheden der Melk- en Zuivelvoorziening ..	595
Jaarverslag N. U. M. over 1918 ..	597
AANTEKENINGEN:	
Werkloosheid in de jaren 1911 tot en met 1918 ..	600
De War Finance Corporation en export-credieten ..	600
Kleinhandelsprijzen in België 1914 en 1919 ..	601
Vergelijkende oorlogskosten ..	602
BOEKAANKONDIGING:	
A. Deking Dura, Een en ander over de afwatering in Overijssel, bespr. door <i>Ir. V. I. P. de Blocq van Kuffeler</i> ..	602
De West-Indische Gids ..	602
Jaarboek Ned. Kamer van Koophandel voor Zwitserland ..	603
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN ..	604—612
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.**WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel*.

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, 's-Gravenhage.*

23 JUNI 1919.

In den toestand van de geldmarkt kwam de afgelopen week geen verandering. Geld bleef zeer overvloedig aangeboden en vooral callgeld was zeer ruim voorhanden. In de noteeringen kwam geen verandering; wissels werden meestal tot 3½ pCt. verhandeld, terwijl prolongatie ongeveer 3 pCt. noteerde.

* * *

Bij de inschrijving van het schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 69.690.000. Toegewezen werden f 27.420.000 driemaandspromessen à f 990,23,

f 18.030.000 zesmaandspromessen à f 980,22 en f 14.055.000 zesmaandsbiljetten à f 1003,81, gevende een netto rendement van ongeveer 3%, 3¼ en 3¾ pCt. * * *

Ook in den weekstaat van de Nederlandsche Bank waren de veranderingen gering. De binnenlandsche wissels vermeerderden met ca. 6½ millioen, doordat de regeering weder bij de bank moest aankloppen voor het onderbrengen van schatkistpapier, terwijl zij ook in rekening nog over een half millioen moest disponeeren. Verder waren de beleeningen iets lager. Door de onttrekkingen zou de bankbiljettenomloop gestegen moeten zijn, daar echter de rekening-courant-saldi van anderen met ruim 16 millioen toenamen, kon de bankbiljettenomloop ten slotte met ca. 7½ millioen terugloopen. * * *

De wisselmarkt was weder buitengewoon levendig en de omzetten worden nog geregeld grooter. Vooral aan het einde der week, toen de vredeskansen toenamen, nam de handel buitengewone afmetingen aan en heerschte er een vaste stemming, waardoor in het bijzonder de Markenkoers voordeelig beïnvloed werd, die van 16 tot omstreeks 20 opliep.

Daar de definitieve beslissing in Duitschland gisteren in gunstigen zin genomen was, opende de markt heden buitengewoon vast, zoodat tot 25.— betaald werd. Daar ook heden het gewone aanbod niet uitbleef, liep de koers echter weder aanmerkelijk terug en sloot na het bekend worden van het afwijzend antwoord der entente op het gemaakte — inmiddels prijsgegeven — voorbehoud weder bepaald flauw, ca. 21.15.

BEVORDERING VAN EENVOUD.

Het was een gelukkige gedachte van het Hoofdbestuur der Maatschappij van Nijverheid om voor de eerstvolgende vergadering dezer instelling ook eene bespreking van het bevorderen van zuinigheid en spaarzaamheid aan de orde te stellen en men kan slechts hopen, dat zulks moge leiden tot een gedachtenwisseling, welke in wijden kring de oogen opent voor het uitnemend belang van meerdere vereenvoudiging des levens.

Er bestaat geen verschil van meening over dat de oorlog het voortbrengend vermogen der maatschappij, door vernieling van levens- en productie-middelen in aanzienlijke mate heeft verkleind en eveneens zijn allen het er over eens, dat de vroeger beschikbare voorraden, welke tegen een tijdelijke onderbreking of verflauwing der voortbrenging hadden kunnen opwegen, grootendeels verdwenen zijn. Er is dus rekening te houden met een groot tekort in het geheel der goederen, waarmede de menschheid hare stoffelijke behoeften moet bevredigen.

Het is klaar als de dag — en dan ook in woorden, hoewel geenszins in daden, algemeen erkend — dat, wil die stoffelijke bevrediging geleidelijk weder dezelfde worden als vóór den oorlog, arbeid, veel arbeid, ingespannen arbeid zal noodig zijn. De onbeschrijfelijke vernietiging, welke gedurende ruim 4 jaren in al toenemende mate plaats had, kan niet geopend hebben een tijdvak van ruimer genot en meerder rust, maar dwingt ons allen tot grooter inspanning en gereeder ontzegging.

Wanneer deze stelling niet alleen verkondigd, maar ook in het openbaar en bijzonder leven algemeen in werkelijke toepassing zal zijn gebracht, zal de maatschappij de opgaande lijn, in economischen zin, hebben hernomen en zal er uitzicht zijn geopend op een toekomst, welke bij het verleden niet behoeft achter te blijven. En dit zal bespoedigd worden als er bij den arbeid nog twee factoren bijkomen: ten eerste een goede organisatie en ten tweede eenvoud in het dagelijksch leven. Tot de bespreking van dien eenvoud zij het mij vergund, mij in dit opstel te beperken.

Een ieder weet, dat alle goederen, welke wij voor ons materieel bestaan noodig hebben, door arbeid van hoofd en hand ontleend worden aan den aardbodem, aan de wateren en aan den dampkring, met gebruikmaking der krachten, waarover de natuur ons te beschikken geeft — waaruit natuurlijk aanstonds volgt, dat het voor het geheel der menschheid niet onverschillig is tot welke verrichting arbeid wordt aangewend en voor welk gebruik de rijkdommen der schepping worden bestemd. De meest wenschelijke economische toestand, de toestand welken wij het dichtst moeten trachten te benaderen is, zooals vanzelf duidelijk is, deze dat met de voortbrenging allereerst de meest dringende behoeften worden bevredigd en dat eerst daarna arbeid en producten geleid worden naar een gebruik van minder urgent belang. Op die richting, beweging en aanwending der voortbrenging nu is de wijze waarop ieder voor zich in zijn bijzonder leven handelt, van grooten invloed, want zij worden voor een aanzienlijk deel bepaald door het gebruik, dat van particuliere inkomens wordt gemaakt. Ziedaar het feit, dat in het middelpunt van het vraagstuk staat, het feit, dat wij niet uit den weg kunnen gaan en dat in de eerstvolgende tijden al meer onze aandacht zal vorderen.

Wanneer iemands inkomen hem in staat stelt en zijn neiging hem aanspoort om veel arbeid van anderen en vele voortbrengselen tot zich te roepen ter wille van zijn individueel gebruik, gemak, vermaak of ijdelheid, dan ziet hij die roepstem verhoord, bijna met geen andere begrenzing, dan het eindcijfer zijner revenuen. In maatschappelijken zin echter kan zijn handeling daarop neerkomen, dat hij beslag legt op arbeid, die beter werd aangewend voor de behoeftenbevrediging van een grooteren kring, dat hij naar zich alleen toevoert goederen, die meerderen noodig hebben, of dat hij uitlokt het enkel voor hem telen van producten en maken van voorwerpen, welke voortbrenging en transport de aanwending vorderen van arbeid, grond en werktuigen, die, bij ander gebruik, een wijder verspreid nut zouden teweegbrengen.

Hoewel dit altijd waar geweest is, omdat arbeid en voortbrenging nooit onbeperkte begrippen zijn geweest, zoo is het eerst recht waar nu wij in een wereld leven, die zich heeft op te maken om een ongehoorde vernietiging te boven te komen. Nu, minder dan ooit, zal men zich kunnen onttrekken aan het besef, dat niet alleen ruime voortbrenging noodig is, maar ook voortbrenging van goederen, die aan zooveel mogelijk menschen ten goede komen en dat daartoe de factor van de besteding van het particuliere inkomen niet mag worden verwaarloosd.

Het zal wel onnoodig zijn te verzekeren, dat dit betoog zich niet naar ascetisme richt en evenmin een gepast levensgerief veroordeelt. Zelfs kan toegegeven worden, dat een plotselinge, zeer ingrijpende terugbrenging van den verteringsstandaard op zichzelf

nadeelen zou veroorzaken, die allermint te onderschatten zijn. Maar even waar is het, dat wij in de laatste jaren een sterke toeneming der weelde zien, dat al kostbaarder eischen aan het leven worden gesteld en dat al ruimer getrokken worden de grenzen van hetgeen men meent dagelijks noodig te hebben. Daartegenover moet gewezen worden op de maatschappelijke verantwoordelijkheid, die rust op allen jegens allen en op de waarheid, dat in elk economisch systeem de voortbrenging beperkt is en zijn moet, zoodat hare bestemming en verdeeling niemand onverschillig kunnen laten. En vooral kome er een einde aan het geloof, dat de spaarder zedelijk lager zou staan dan de verteeder, die het geld doet rollen en onder de menschen brengt! Zeker: toen de rijkdom bestond in specie en kostbaarheden, handelde hij, die dat alles wegsloot en uit de circulatie hield, onmaatschappelijk, maar de „potter” van heden, verbergt zijn bezit niet, doch wat hij niet voor zijn individueele behoeften gebruikt, belegt hij en op die wijze bevordert hij het stichten en het uitbreiden van bedrijven, de vergroting der voortbrenging en de verbetering van het goederenverkeer. Zijn besparing vermeerderd den voor allen beschikbaren voorraad; het opvoeren van zijn vertering daarentegen zou zich juist in de andere richting bewegen.

In de vergadering der Maatschappij van Nijverheid zal ook de vraag ter sprake komen hoe de meerdere beperking der levenswensen te bereiken is en ik hoop van harte, dat men dan allereerst zal wijzen op de wenschelijkheid van *vrijwillige* beperking. Wij staan aan den aanvang van een nieuwen tijd: hoe schoon ware het, indien hij zich kenmerkte door een uit eigen verkiezing wegdoen van veel overtolligs en door het aanvaarden eener vereenvoudiging, welke — afgezien nog van de ethische en vermoedelijk hygiënische voordeelen — meer dan iets anders blijk zou geven van een sterk onderling verantwoordelijkheidsgevoel.

Daarnaast zal ook de wetgeving het hare hebben te doen en het stemt in dat verband tot erkentelijkheid, dat de Minister van Financiën een commissie in het leven heeft geroepen om hem ter zake eener weeldebelasting te adviseeren. Natuurlijk loopt zijn doel, dat vóór alles van fiscalen aard is, niet geheel evenwijdig met het voorafgegene betoog, dat de zaak van een economisch standpunt beziet. Zoo zal de fiscus in de eerste plaats naar de overtolligheid en de kostbaarheid der uitgave vragen, terwijl in maatschappelijken zin een deel der luxe — en dat wel de duurste — vrij onschadelijk is. De aankoop b.v. van juweelen, antiquiteiten en andere zeldzaamheden, vordert een groote individueele uitgave, maar economisch, d.w.z. collectief bekeken, doet hij weinig nadeel, omdat hij op den arbeid van betrekkelijk weinigen beslag legt en evenmin op voor allen bruikbare grondstoffen of op groote transportcapaciteit, terwijl de voor aankoop bestede som natuurlijk ten slotte weer aan de algemeene voortbrenging ten goede komt. Anders is het met een weelde, die zich in den bouw van zeer groote woonhuizen uitsprekt. Niet alleen is daarvoor het gebruik van veel arbeid en materialen noodig, maar ook de bewoning, het onderhoud, de reiniging en de verwarming werken in diezelfde richting. Het is dan ook denkbaar dat, zooals thans de *minimummaten* van woningen vaststaan, voortaan ook *maximale* grenzen aan de afmetingen worden gesteld. In dit geheele vraagstuk speelt de woning een zeer groote rol, waarvoor wellicht meer aandacht zou bestaan, indien deze zich niet haast uitsluitend tot de arbeiderswoningen beperkte. Het is mogelijk, dat wij een tijd tegemoet gaan waarin de dienstbodenquaestie nog veel grooter moeilijkheden gaat vertoonen dan zij reeds doet. Het is voornamelijk de inrichting der woningen, welke deze moeilijkheden in het bijzonder gevoelig maakt. Ging de bouw zich meer richten naar het feit, dat in vele gezinnen in de toekomst de inwonende hulpkracht ontbreken zal, dan zou daardoor voor de ver-

eenvoudiging des levens wellicht de meest belangrijke stap zijn gedaan. En of dit nu een zoo groote ontbering zou beteekenen, onderzoeken men eens in de landen, waar diezelfde beweging verder is gevorderd dan hier en in elk geval doet de aanmerkelijke krachtaanwending, waaraan wij heden ten dage jonge vrouwen zich op sportgebied zien overgeven, verwachten, dat een deel dier inspanning wellicht binnenshuis niet minder goed zou te pas komen.

Indien de economische nuttigheid van meer algemeene verteringsbeperking in onze sterk verarmde maatschappij wordt erkend, zal het goed zijn de zaak als van dringenden aard te beschouwen. Hier is een middel om, zonder schokken, zonder wijzigingen in de organisatie der voortbrenging of in de leiding der bedrijven, zonder economische verwarring en met behoud van de bestaande prikkels tot krachtsinspanning bij te dragen tot de verbetering van de stoffelijke verzorging der bevolking. Een middel ook om meer gehoor te vinden bij den aandrang, dat in alle kringen met groote intensiteit zal worden gewerkt, want die aandrang zal eer worden aanvaard, indien zij, tot wie hij gericht wordt, tegelijkertijd zien wegvallen de overdrijving in levensmanier, die hier en daar onmiskenbaar en toenemend is, die geschikt is om aanstoot te geven en in elk geval wangunst te wekken en waarvoor toch welbeziën noch economisch, noch uit anderen hoofde, een afdoende verdediging is te vinden.

Aldus opgevat kan de bevordering van den eenvoud vereffenend werken op de groote tegenstellingen van onzen tijd en bijdragen tot een meer eendrachtige maatschappelijke samenwerking, dan waarop het heden ons schijnt voor te bereiden.

22 Juni 1919.

Mr. A. R. ZIMMERMAN.

DE WISSELKOERSEN IN HET LICHT VAN DE OPHEFFING DER IN OORLOGSTIJD GEHANDHAAFDE CONTROLE.

Het bovengenoemde onderwerp is zoo veelomvattend, dat het zich binnen de perken van een kort tijdschriftartikel niet anders leenen kan dan tot zeer vluchtige behandeling.

Wij bevinden ons hier op geheel nieuw terrein. Nimmer te voren hebben de economische maatregelen van belligerenten zich over feitelijk de geheele aarde uitgestrekt. Evenmin is ooit te voren een oorlog gevoerd in een tijdperk van zoo wijdvertakte economische relaties tusschen de landen onderling. Het vermoeden ligt daarom voor de hand, dat de restauratie van handel en verkeer zich op een wijze zal voltrekken, waarvan de waarschijnlijke loop onmogelijk met behulp van vroeger opgedane ervaringen zelfs ten naaste bij van te voren zou kunnen worden berekend. Noch is het denkbaar, dat zelfs de meest zorgvuldige en intelligente waardering der bestaande factoren ons in staat zou stellen tot het vormen van een volledig oordeel met betrekking tot hetgeen de toekomst in den schoot bergt.

Toen Amerika nog neutraal was, namen de Europeesche belligerenten velerlei middelen te baat om te trachten hunne wisselkoersen te steunen. In principe evenwel kwamen al die middelen neer ofwel op het verkoopen van voorhanden zijnde activa — voornamelijk buitenlandsche effecten — ofwel op het aangaan van leeningen. In beide richtingen was Engeland's positie ongetwijfeld de krachtigste. Het beschikte verreweg over de meeste internationale effecten, waarvan de Amerikaansche en Zuid-Amerikaansche de nuttigste bleken. Zoo groot was dit Engelsche bezit, dat aan een verkoop van de enorme beschikbare beleggingen niet te denken viel en dus werd een deel van dien schat op handige wijze gebruikt als onderpand voor leeningen te New York opgenomen. Een andere vorm, waarin Londen, met onbetwistbare virtuositeit, gelden tot zich wist te trekken, bestond daarin, dat de New Yorksche agenten der Britsche

schatkist in de markt steeds als koopers van ponden op termijn optraden tot prijzen, die het voor de locale banken aantrekkelijk maakten, gelden te Londen op korte en lange termijnen uit te zetten zonder eenig risico te loopen op den wisselkoers. Bij de enorme bedragen, die noodig waren, schoten ten laatste evenwel alle hulpmiddelen te kort. Het lag nochtans in Amerika's belang den stroom van Europeesche orders niet te stuiten en toen eindelijk werd overgegaan tot uitgifte van de Engelsch-Fransche leening van een half milliard dollars — een bedrag, dat destijds alle voorstellingen van hetgeen mogelijkerwijs bijeen kon worden gebracht ver achter zich liet — konden de financieele instellingen er met recht op wijzen, dat de plaatsing van die leening tot handhaving der groote bedrijvigheid in de Vereenigde Staten evenzoo noodzakelijk was als voor de oorlogvoerenden zelf.

Door Amerika's besluit, in 1917 genomen, mede tegen Duitschland te velde te trekken, werd het financierings-vraagstuk voor de Entente-landen dadelijk veel eenvoudiger. Oom Sam greep onmiddellijk diep in zijn groote beurs en strooide op onbekrompen wijze milliarden om zich heen. Het resultaat liet niet lang op zich wachten. De pondenkoers kon voortaan gemakkelijk op 476⁷/₁₆ worden gehouden; francs kwamen op 545 te staan (ze waren vroeger reeds tot beneden 600 gedaald), en Lires, die bijna tot 900 gedaald waren, werden geleidelijk tot 635 teruggebracht en daarop gehouden. Een natuurlijk gevolg hiervan was evenwel, dat de dollarkoers in neutrale landen begon te dalen. Guldens, Zwitsersche francs, Zweedsche kronen, Spaansche pesetas en Uruguaysche pesos bereikten fabelachtige koersen en noteerden tusschen 20 en 40 pCt. boven muntpariteit.

De wapenstilstand bracht het keerpunt. Zoodra de wereld eenigszins op adem kwam, werd het besef levendig, dat het economisch leven geleidelijk in meer natuurlijke banen moest worden teruggeleid, wilde men voorkomen, dat een catastrofe onvermijdelijk zou worden. Het welbekende „Cunliffe-rapport”¹⁾ bewees duidelijk, dat Engeland zoo spoedig mogelijk tot natuurlijke verhoudingen wilde terugkeeren. Dezelfde neiging bestond natuurlijk te Washington, doch men dacht er niet aan de bondgenooten te bruskeeren en liet het geheel aan hen over de eerste schrede te doen. Het spreekt vanzelf, dat Amerika den dollarkoers niet kon herstellen, zoolang hier een vaste koers voor ponden gehandhaafd werd. Evenmin kon Engeland weer geheel op eigen wieken gaan drijven, zoolang groote voorschotten aan Frankrijk werden verleend om francs te Londen op peil te houden. Allereerst werd dus besloten tot het onttrekken van den tot dusver verleenden steun aan den francskoers. Spoedig daarna ontvingen J. P. Morgan & Co. instructies geen verdere interventie-koop in de pondenmarkt alhier te doen. Italië beproefde toen nog een tijd lang door het Nationale Devisen Instituut²⁾ den koers voor Lires te controleeren, doch moest die pogingen spoedig opgeven.

De pessimistische voorspellingen betreffende ponden zijn niet uitgekomen. De koers is eerst vrij schielijk van 476⁷/₁₆ tot 458 teruggelopen en onweersprofteden spraken reeds van 4 dollar per pond. Maar daar is niets van gekomen. Weldra trad een herstel in tot 469¹/₂, doch daarna volgde weer een reactie tot 464. Minder goed zijn de francs gevaren. Van 545 zijn zij gestadig teruggelopen en noteeren thans 640. Lires zijn er nog erger aan toe. Van 635 — een koers die nooit effectief was — zijn zij eerst tot 745 gedaald en, na enkele weken op dien prijs te blijven hangen, zijn zij verder teruggelopen tot 840. De neutrale koersen hebben zich natuurlijk, nu dollars niet langer aan de koersen der zwakkere broeders zijn gebonden, spoed-

¹⁾ [Zie het nummer van 5 Februari 1919, pag. 125 v.v. — Red.]

²⁾ [Zie pag. 737 v. j. — Red.]

dig te onzen gunste gekeerd en verscheidene neutrale wisselkoersen staan reeds beneden goudpariteit. Boven muntpari noteeren thans in Europa nog slechts Spanje en Zwitserland. Voorts enkele Zuid-Amerikaansche munten en in Azië Japan. De hooge koersen op de zilverlanden blijven hier buiten beschouwing, daar zij grootendeels andere oorzaken hebben.

Wat nu?

In de eerste plaats komt natuurlijk de vraag, wanneer het verbod tot uitvoer van goud hier zal worden opgeheven. ¹⁾ Men is te Washington ongetwijfeld van oordeel, dat dit zoo spoedig doenlijk dient te gebeuren. Men zal evenwel willen vermijden, dat onze goudvoorraad het voorwerp wordt van vreemde arbitragezaken. Het is denkbaar, dat in vele gevallen een kleine goudzending reeds voldoende is om den dollar in het betreffende land op peil te brengen, terwijl het voornaamste gevolg van de goudzendingen dan zal zijn, dat de koersen op plaatsen, die een passieve balans met dat land hebben, alhier in verhouding dalen. Zeer zeker zijn nog ettelijke verschuivingen te wachten.

Men beschouwt hier terecht de koersvorming op de landen, die in den oorlog neutraal waren, als van secundair belang. Deze landen immers hebben tijdens den oorlog hun goudreserves versterkt, schulden afgedaan en daarenboven nog belangrijke sommen in het buitenland belegd. Nederland en Zwitserland bezitten zelfs groote bedragen aan Amerikaansche fondsen, die verkocht kunnen worden wanneer de handelsbalans zich tijdelijk al te zeer tot hun nadeel wijzigt. Daarentegen vormt het vraagstuk, hoe de exporten naar de bondgenooten zullen worden gefinancierd, totdat deze in staat zullen zijn hun handelsbalans weder min of meer in evenwicht te brengen, thans het hoofdthema, waaraan de beste financiers hunne krachten wijden. Voorloopig beperkt zich het debat natuurlijk slechts tot de relaties met de Entente-landen, doch het lijdt weinig twijfel, dat het zich later ook tot Centraal-Europa moet uitstrekken, daar de Amerikaansche producenten van landbouwproducten, koper, katoen en andere grondstoffen zooals vanzelf spreekt hun markt in Centraal-Europa op den duur niet willen verliezen.

Gemakkelijk is de oplossing van het vraagstuk niet. De enorme bedragen, die noodig zijn, kunnen onmogelijk alleen door de banken worden opgebracht, daar zij op zeer langen termijn moeten worden verleend, hetgeen de banken niet kunnen doen zonder hare liquiditeit in gevaar te brengen. Om dezelfde reden zijn de pogingen om de Federal Reserve Banks voor den wagen te spannen tot dusver gefaald. De banken en de Federal Reserve Banks zitten reeds, hetzij als directe belegging, hetzij in den vorm van beleeningen en discontoeeringen, met minstens 5 milliard aan regeeringspapier en het is begrijpelijk, dat men huiverig is verder te schrijven op den weg, die tot inflatie voert. Dat de fabrikanten en producenten zelf de benodigde credieten verlenen om hun exporten te beschermen, is uitgesloten. Zij moeten hun werkrachten en grondstoffen contant betalen en die twee factoren vormen uiteraard het hoofdbestanddeel van hun productieprijzen. Evenzeer als het voor Europa de gezondste methode zou zijn de Amerikaansche exporten met eigen exporten te betalen, zou deze wijze van vereffening ook voor den economischen toestand in Amerika de beste zijn. Daar Europa evenwel voorloopig niet genoeg kan exporteren, moeten wij de opbrengst onzer exporten beleggen in Europeesche credieten, leeningen en ondernemingen. Daarover zijn alle ernstige financiers het eens. Doch de uitvoering van deze principieel juiste voornemens stuit op groote bezwaren. Amerika is voorzeker een rijk land. Maar ook voor een rijk land is het tempo, dat wij in de laatste twee jaren, en dat

¹⁾ [Naar de lezer weet inmiddels geschied. — Red.]

nog wel crescendo, gevolgd hebben, een heele toer. De vijf Liberty Loans hebben 21½ milliard dollars geabsorbeerd. Natuurlijk is dit enorme bedrag, zooals ook uit het bovenstaand medegedeelde blijkt, niet volkomen gedigereerd. Ten einde elke storing bij de plaatsing der oorlogsleeningen te vermijden, zijn alle minder noodzakelijke emissies tijdens den oorlog opgehouden. Er heeft zich aldus een zeer groote latente vraag naar kapitaal voor normale doeleinden geaccumuleerd. Het vinden van middelen tot verkrijging ten behoeve van het buitenland van sommen, die noodzakelijkerwijs in de milliarden moeten loopen, is onder zulke omstandigheden geen kinderwerk. De heer Paul Warburg is een voorstander van de vorming van „investment trusts”, naar Engelsch voorbeeld. De heer Vanderlip, die enkele dagen geleden, van een studiereis in Europa teruggekeerd zijnde, zich zeer pessimistisch omtrent den huidige toestand aldaar uitliet, pleit voor één enkel, breed opgezet plan met regeeringssteun. Hij is van opinie, dat wanneer de zaak op zuiver commercieelen grondslag wordt aangevat, de beste risico's den voorrang zullen erlangen en dat acht hij ongewenscht. Veeleer moeten volgens hem de zwakken het eerst worden geholpen, want hij wanhoopt aan een geordende ontwikkeling voor geheel Europa, zoolang ook maar een enkel land aan chaotische toestanden lijdt. Hij heeft ongetwijfeld voor een groot deel gelijk, doch dit maakt de oplossing van het probleem niet gemakkelijker, maar moeilijker. Er is niet veel kans, dat de Regeering te Washington na het sluiten van den vrede nog zal voortgaan op ruime schaal zelf leeningen te verstrekken. Dit is ook reeds min of meer duidelijk te kennen gegeven. Het valt nochtans te hopen, dat zij haar steun niet zal onthouden, wanneer die noodzakelijk zou zijn ter uitvoering van een grootsch opgezet plan, want per slot van rekening is het vinden van middelen ter voorziening in den toestand niet minder in het belang van Amerika zelf dan in dat van Europa.

Wat Nederland betreft, dat gaat ongetwijfeld een moeilijken tijd tegemoet. Reeds is de guldenkoers 2 pCt. beneden het goudpunt gedaald en het valt moeilijk te zeggen, hoever de depreciatie zal voortschrijden. De voorraden aan goederen van allerlei aard zijn tijdens den oorlog geheel uitgeput en moeten weer van meet af aan worden gevormd. De desorganisatie in Centraal-Europa is zoodanig, dat op grooten aanvoer van daar niet valt te rekenen. Derhalve moet een groot deel, wellicht het grootste deel, uit Noord- en Zuid-Amerika komen. Dit maakt het te betreurenswaardiger, dat het Nederlandsche publiek groote bedragen in speculatieve aankopen van Kroenen en Marken, vooral de laatste, heeft geïmmobileerd, boven en behalve hetgeen de Regeering, de Uitvoer-Centrale en de banken reeds moesten beleggen ter verkrijging der noodzakelijkste import-artikelen uit die landen. De beleggingen in de Europeesche Entente-landen zijn, daar groote invoeren van daar nog niet verwacht kunnen worden, voorloopig niet van veel nut — ten minste niet, zoolang de ponden- en francskoersen hier zoo flauw blijven. Het uitgebreide Nederlandsche bezit aan Amerikaansche beleggingen kan thans blijken een heilzaam actief te zijn en het zou nog kunnen gebeuren, dat de Regeering maatregelen moest nemen om realisatie daarvan te bevorderen, zooals belligerenten tijdens den oorlog hebben gedaan. Wat de toekomst ook brengen moge, de door den heer Vissering in het verleden gevolgde goudpolitiek maakt het weinig twijfelachtig, dat de Nederlandsche Bank haar goudreserve uitsluitend zal gebruiken ter vereffening van bona fide importen (wellicht zelfs met uitsluiting van artikelen, die voor het economisch leven minder noodzakelijk zijn) — en dat arbitrage ten behoeve van andere landen, voor zoverre deze zich niet met de Nederlandsche handelsbelangen dekt, niet zal worden toegestaan. ¹⁾ Bij de

¹⁾ [Deze meening van den schrijver vindt bevestiging

enorme behoefte aan importen kon het evenwel zijn, dat ook die beperking niet zal kunnen verhoeden, dat de goudreserve zoo snel zou moeten worden verminderd, dat de verhouding der reserve tot de uitzettingen — die in den laatsten tijd begrijpelijkerwijs toch reeds een neiging tot sterke uitbreiding toonen — onbehaaglijk zou worden, terwijl aan den anderen kant een te sterke poging tot inkrimping der uitzettingen evenmin in het belang van een herstel der economische toestanden kan liggen. Onder zulke omstandigheden zou eene valuta-leening wenschelijk worden en die zou zonder ongerustheid kunnen worden aangegaan, daar zijn zeer groot bezit aan buitenlandsche beleggingen Nederland gemakkelijk in staat zal stellen zulk een leening geleidelijk te liquideeren, zoo niet reeds vóór den vervaldag terug te koopen.

New York, 31 Mei 1919.

LEONARD KEESING.

NEDERLANDSCHE KAMERS VAN KOOP- HANDEL IN HET BUITENLAND.

Wanneer ik eene bijdrage lever in verband met de bijeenkomst van Nederlandsche Kamers van Koophandel in den vreemde, die te Arnhem gehouden zal worden op 29 Juni a.s. en waar als eenig punt op de agenda staat: „Toekomstig richtsnoer der Nederlandsche Kamers van Koophandel in het buitenland”, voel ik mij verplicht allereerst op te merken, dat naar mijne meening het toekomstig richtsnoer in karakter geheel gelijk zal zijn aan de gedachten, die hebben voorgezeten bij diegenen onzer landgenooten, die indertijd den stoot hebben gegeven tot het oprichten van dergelijke Kamers.

Mij wordt dikwijls gevraagd: Wat doet eigenlijk een Kamer van Koophandel in het buitenland en dan is het moeilijk om in eens aan een buitenstaander een afdoend antwoord te geven.

Toch geloof ik, dat een afdoend antwoord aan de meer ingewijden zou gegeven worden indien gezegd werd, dat Kamers van Koophandel in den vreemde bestaan uit kooplieden van goede reputatie, die op een bepaalden tijd bijeenkomen om te trachten:

1e. Personen en firma's, die in het Vaderland gevestigd zijn, en hen die in het land waar de Kamers gevestigd zijn belang hebben bij het onderling handelsverkeer, met raad en voorlichting bij te staan.

2e. Voorstellen, die door de wederzijdsche Regeeringen gedaan worden, hetzij wettelijk of administratief, in studie te nemen of zelve voorstellen te doen.

Wat het onder sub I genoemde doel betreft, bereikende de Kamers in den loop van haar bestaan (dat van onze Kamer sedert 1891 dagteekent), aanvragen van den meest uiteenloopenden aard, waarvan hieronder enkele voorbeelden:

De wenschelijkheid van een vertegenwoordiging in het buitenland op te richten; de eischen waaraan een artikel moet voldoen, zooals kwaliteit en verpakking; de namen van firma's, die in een zeker artikel handel drijven; de betrouwbaarheid van elders ingewonnen inlichtingen; de meening omtrent geschillen, die uit transacties zijn voortgesproten; de verlichting van remmende bepalingen, enz. enz.

Wat de onder sub II genoemde doeleinden betreft, deze behoeven geen nadere verklaring.

Alhoewel het bovenstaande dus in hoofdtrekken aangeeft „het richtsnoer”, dat in het verleden — en met zooveel succes — als grondslag heeft gediend, is echter gedurende den oorlog gebleken, dat deze gezonde kern in meerdere of mindere mate is aangetast door de moeilijkheden der tijden, door zekere beperkingen, die buiten de sfeer der werkzaamheden liggen en toch invloed kunnen doen gelden op de toekomst, een invloed, die, tenzij op een openlijke en gematigde wijze besproken, verderfelijik zou kunnen zijn.

Alhoewel het niet valt te ontkennen, dat een Neder-
in hetgeen in het verslag van de Nederlandsche Bank (pag. 6) zoo juist ter zake wordt gezegd. — Red.]

landsche Kamer van Koophandel, die in het buitenland gevestigd is, in sympathie lichtelijk overhelt tot het land van vestiging, zoo mag toch niet vergeten worden, dat allereerst erkend moet worden, dat de Kamer vóór alles zuiver Nederlandsch is en men zich dus voortdurend moet afvragen: „Is een dergelijke bepaling Nederlandsch Nationaal?”

Het is dan ook met het oog daarop, dat in het jaar 1918 met algemeene stemmen door de Kamer te Londen een motie werd aangenomen, luidende als volgt:

„De Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen heeft met leedwezen kennis genomen van de neiging, die bij enkele harer Zuster-Vereenigingen in den vreemde schijnt te bestaan om de handelsbelangen van Nederland en zijne Koloniën, die het eenige doel der Kamers behooren te zijn, in verband te brengen met de Buitenlandsche Politiek van het land, waar zij gevestigd zijn.

„De Kamer is van oordeel, dat deze neiging niet anders dan schadelijke gevolgen kan hebben voor de bereiking van het doel, waarmee de Kamers werden opgericht.

„De eenige Politiek, die binnen den werkkring van de buitenlandsche Kamers behoort te liggen, is de Economische Politiek van Nederland, voor zoover deze betrekking kan hebben op den Handel met vreemde landen.

„De Kamer vertrouwt, dat door hare Zuster-Vereenigingen geen verdere stappen zullen genomen worden om op den door haar gevreesden weg voort te gaan.”

Ook hebben in den laatsten tijd van drang nieuwe bronnen voor de toekomst verwezenlijking gevonden of zijn deze voorgesteld en behoeft ik slechts te wijzen op: 1e. Eene ontbinding van de Commissie voor de Handelspolitiek en de vorming van de Commissie voor de Economische Politiek; 2e. Eene versterking van het Consulaatwezen; 3e. Eene samenwerking van de handelsbelangen van de Ministeries van Landbouw, Nijverheid en Handel en Buitenlandsche Zaken; 4e. Het aanstellen van Handelsattaché's bij verschillende Gezantschappen; 5e. Het oprichten in het Vaderland van Commissies, die tot doel hebben het bevorderen van den handel op een bepaald land; 6e. Het oprichten van nieuwe Nederlandsche Kamers van Koophandel in den vreemde en het zijn deze punten, die ik nog gaarne afzonderlijk zou wenschen te behandelen.

Sub 1. Deze maatregel vond bij de Kamer te Londen instemming; tot de Regeering werd een voorstel gericht om ook een vertegenwoordiger van de Nederlandsche Kamers van Koophandel in den vreemde in deze Commissie zitting te geven. Hij zou, wanneer zulks gewenscht werd, de Commissie van advies kunnen dienen, getoetst aan de ondervinding, die wordt opgedaan in het buitenland en waar, zooals vanzelf spreekt, de toestanden zich dikwerf anders laten aanzien dan in het Vaderland.

Op dit verzoek werd door de Nederlandsche Regeering in beginsel toestemming verleend, maar de bepaling, dat het aan te wijzen lid in Nederland woonachtig moet zijn, ontnam volgens de meening van de Nederlandsche Kamer te Londen de bijzondere eigenschappen, die door haar aan dezen afgevaardigde werden toegedacht.

De Kamer heeft daarom gemeend geen stem te moeten uitbrengen in het aanwijzen van een dergelijk lid, maar heeft zich bereid verklaard de Nederlandsche Regeering steeds van advies te dienen, wanneer zulks wordt ingeroepen.

Sub 2. De versterking van het Consulaatwezen en het denkbeeld om den Consularen dienst door goede betaling open te stellen voor iederen goed onderlegden Nederlander, kan niet anders dan algemeenen bijval vinden.

Sub 3. De daaronder genoemde samenwerking is ook van verstrekkenden en nuttigen aard.

Sub 4. De Nederlandsche Regeering heeft reeds hier te Londen door het aanstellen van zaakkundige en practisch onderlegde handelsmannen blijk gegeven van den frisschen geest, die thans zijn intrede heeft gedaan.

Sub 5. Deze opgerichte en nog op te richten Commissies zullen, wanneer zij zich beschouwen als nauw

verwant aan de in het buitenland gevestigde Kamers van Koophandel, een gunstigen invloed kunnen uitoefenen op het handelsverkeer tusschen de betrokken landen.

Sub 6. In 1917 werd door de Kamer te Londen de volgende motie aangenomen:

„De Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen, in aanmerking nemende de ingrijpende maatregelen, die over de geheele wereld worden genomen of voorbereid in verband met de gewijzigde handelstoestanden en overtuigd zijnde, na eene ondervinding van 26 jaren van de hulp, die door Nederlandsche Kamers van Koophandel in het buitenland kan worden verstrekt tot bevordering van de wederkeerige handelsbetrekkingen, moedigt alle Nederlandsche nederzettingen in den vreemde aan, het oprichten van eene Kamer van Koophandel in de plaats of het land hunner vestiging te bevorderen en zoo mogelijk te bewerkstelligen en gaat over tot de orde van den dag.”

De Nederlandsche Kamers van Koophandel, die de laatste jaren zijn opgericht, toonen aan, dat ook elders een gelijke meening bestaat.¹⁾

Het is een gelukkig verschijnsel, dat meer en meer blijkt, dat de handel het nut voelt van dergelijke Kamers van Koophandel in den vreemde, welke op een vlugge wijze den handel van dienst kunnen zijn.

Het geldt hier toch eene samenstelling uit goed geschoolde kooplieden, die en door hun ervaring en door hun onafhankelijkheid kunnen ingrijpen en adviseeren en die grooteren steun kunnen verleen aan hunne raadvragers, dan van elders kan en mag verwacht worden.

Een voornaam punt mag niet uit het oog verloren worden en wel, dat een samenwerking tusschen de Nederlandsche Regeering en de Nederlandsche Kamers van Koophandel in den vreemde van het grootste belang is en ook in het verleden steeds heeft plaats gevonden.

Teneinde deze samenwerking zoo vruchtbaar mogelijk te doen zijn, is het gewenscht, dat de Kamers hare onafhankelijkheid zoowel reglementair als financieel kunnen handhaven, om eene eerlijke opbouwende critiek, welke toch steeds door ieder gewenscht zal worden, in haar volle kracht te doen plaats vinden.

Een punt, dat ook nog vermelding verdient, is het uitzenden van jonge Nederlandsche kooplieden naar het buitenland. Gegronde vrees bestaat, dat deze pioniers voor den exporthandel voor eenige jaren in het buitenland geweerd zullen worden en alhoewel de Kamer steeds bereid is om ook deze jongemensen met raad bij te staan, is het haar niet mogelijk als werkverschafster op te treden en kan zij dit slechts doen, indien haar aanvragen van firma's in het land harer vestiging bereiken.

Eenige algemeene wenken voor de vereischten, waaraan deze jongelieden moeten voldoen, kunnen gevonden worden in het Jaarverslag der Kamer, dat in de meeste officieele bibliotheken en ook in het „Bureau voor Handelsinlichtingen” ter lezing ligt.

M. WIJNAND WOLFF,

Hon. Secretaris Ncd. K. v. K. te Londen.

Londen, 14 Juni 1919.

NAAR AANLEIDING VAN „TEGENWIND”.

In zijn artikel „Tegenwind”, voorkomende in Ec. St. Ber. van 18 Juni j.l. geeft professor de Vooyo's uiting aan den wrevel, welken de lezing van het voorloopig verslag over het wetsontwerp betreffende de „Jaarbeurs”-leening bij hem heeft gewekt.

Die wrevel is in menig opzicht te begrijpen en te waardeeren. Ook mij heeft de critiek van de „zeer

¹⁾ [Nederlandsche Kamers van Koophandel in den vreemde, of daarmede verwante instellingen, bestaan behalve te Londen te Brussel, Antwerpen (opgericht in Februari j.l.; fusioneerend met de Kamer te Brussel schijnt in uitzicht te zijn), San Francisco, Buenos Aires (opgericht in Mei j.l.), Smyrna, Parijs, Melbourne, Düsseldorf (dependances te Berlijn en Dortmund), Pretoria, Johannesburg, Kaapstad, Zürich en Genève. — Red.]

vele”, „sommige”, „verscheidene” leden hier en daar geërgerd als bekrompen en kleinsteedsch.

Prof. de Vooyo's haalt twee zinsneden aan, die hij als „Holland-op-zijn-smalst” karakteriseert. Inderdaad, de geest, die uit die zinsneden spreekt en die hierop neerkomt: „Waarom zullen wij ons druk maken? Wij kunnen immers tòch niets in vergelijking met het buitenland?”, is wel zóó duf en saai, dat Potgieter geen beter citaat had kunnen wenschen om Jan Salie in den mond te leggen in zijn beroemd Oudejaarsavond-verhaal. Prof. de Vooyo's had een nóg merkwaardiger staaltje kunnen aanhalen van de kleinzieligheid, waarmee „verscheiden”, ja zelfs „verscheidene” leden — (o, zeurige stomme e, die ondanks uwe stomheid boekdeelen spreekt!) — blijkbaar waren vervuld. Ik bedoel de mededeeling, dat bedoelde leden de vrees uitspreken, „dat de blijkbaar op de Regeering uitgeoefende „drang om spoedig over het onderwerpelijke plan eene „beslissing uit te lokken voortspruit uit den wensch „van vele belanghebbenden te Utrecht om, terwijl „velen nog onder den indruk zijn van het succes der „eerste twee Jaarbeurzen, daar thans een groot gebouw te verkrijgen, dat eenmaal bestaand, de beste „waarborg zal zijn, dat een Jaarbeurs, bloeiend of „kwijnend, voor Utrecht behouden zal blijven.”

Men ziet ze reeds bij elkaar zitten bij het sectie-onderzoek, de „leden, door wie deze beschouwingen werden gehouden!” „Denk je nou heusch, dat ze daar „in Utrecht zelf gelooven, dat een gebouw voor de „Jaarbeurs noodig is? Larie, meneer! Voor hun eigen „zak hebben ze het noodig. Als maar elk jaar in hun „Utrecht de noodige verteringen worden gemaakt, dat „vinden ze de hoofdzaak; of de Jaarmarkt dan bloeit „of kwijnt, komt er voor die lui niet op aan! Maar wij „zijn er ook nog, wij loopen daar niet zoo gauw in!”

Het komt mij echter in bescheidenheid voor, dat Professor de Vooyo's door deze en dergelijke argumenten, welke hij met den veel te frisschen naam van „tegenwind” aanduidt, zóózeer geërgerd is, dat hij het voorstel der Regeering zijnerzijds warmer verdedigt, dan het m.i. verdient. Dit is menschelijk; het is ook sympathiek, maar het kan verkeerde gevolgen hebben, vooral wanneer het een zóóveel gezag hebbende stem als die van professor de Vooyo's is, die het voor het voorstel opneemt. De redactie vergunne mij daarom enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van professor de Vooyo's artikel.

Met warmte verdedigt de schrijver het beleid en de doortastendheid van het bestuur der Jaarbeurs.

„Of men het met zijne opvattingen eens is of niet, men zal niet kunnen zeggen, dat het bij de pakken neerzit en zich met de bereikte waardeering satisfait toont.” Volkomen juist; de waardeering, welke het bestuur heeft ondervonden, is dan ook algemeen en ook in het voorloopig verslag zal men tevergeefs naar een afkeurend oordeel zoeken. Maar die waardeering behoeft niet tengevolge te hebben, dat men elken door het bestuur voorgestelden maatregel met onvoorwaardelijk enthousiasme moet ontvangen. En dan rijst de vraag: voorziet de Jaarbeurs zóózeer in eene nationale behoefte, dat wij haar niet meer kunnen missen en dat de Staat verplicht is ter bevordering van onze nationale nijverheid en handel het gevraagd crediet van f 1.000.000 voor de stichting van het vaste gebouw toe te staan?

Ik kan die vraag niet bevestigend beantwoorden. Het is niet te ontkennen, dat de Jaarbeurs is ontstaan als gevolg van den oorlogstoestand. Vóór 1 Augustus 1914 voelde geen Nederlandsche industrieel of handelsman behoefte aan het instituut. Het succes der beide eerste jaarbeurzen is — behalve dan aan de voortvarendheid van het bestuur — te danken aan de toestanden, die de oorlog in het leven geroepen had. De algemeen erkende¹⁾ slapte, die op de derde Jaar-

¹⁾ Al waren dan ook enkele deelnemers niet ontevreden over de door hen bereikte resultaten, zie „De Loods” van 6 Maart 1919. Men vergelijkte echter de beschouwingen van den heer J. H. H. Wamelink in de Telegraaf van 14 en 15 Juni 1919.

beurs heeft geheerscht, hangt m.i. ook nauw samen met den toestand, door den wapenstilstand ontstaan. Eigenlijk bestaat daarover ook geen verschil van meening. Het voorloopig verslag zegt hierover: „was de „oorlogstoestand en als gevolg daarvan de totale afwezigheid van buitenlandsche offerten de voornaamste „oorzaak van het welslagen van de eerste twee Jaarbeurzen, het uitzicht alleen op vrede is reeds voldoende geweest om bij de derde de belangstelling „aanzienlijk te doen dalen.”

Neen, antwoordt professor de Vooy. De derde Jaarbeurs was onderhevig aan de slapte in zaken, welke in het begin van Maart algemeen aanwezig was. Maar welke was dan de reden van die slapte?

M.i. de onzekerheid, waarin men verkeerde over hetgeen de toekomst brengen zou. Met welken man van zaken men in dien tijd ook sprak, hetzij hij fabrikant was of koopman of bankier, niemand achtte het geraden eene eenigszins belangrijke onderneming op touw te zetten, zoolang men over de toekomst nog zóó in het duister tastte. De daling van de prijzen móet dan ook meer aan die onzekerheid worden toegeschreven, dan aan het bestaan van „grootte voorraden”, zooals professor de Vooy meent.

Maar één ding staat vast: het geringer succes van de derde Jaarbeurs is niet veroorzaakt door het ontbreken van een vast, groot gebouw. Geen voorstander van het plan beweert dit dan ook. Integendeel, men zegt, dat de Jaarbeurs in de laatste drie jaren gebleken is een in de toekomst onmisbaar instituut te zijn, zoodat thans het oogenblik is gekomen tot stichting van een vast gebouw. „Nu of nooit”, dat is het parool, dat men in het Nederlandsch en in het Latijn hoort verkondigen.

Dat de Jaarbeurs, zoo al niet onmisbaar, dan toch in hooge mate bevorderlijk is geweest en nog zal zijn voor den afzet in het binnenland, zal niemand tegenspreken. Indien zij heeft bijgedragen tot meerdere „waardeering van eigen nijverheid” kan men zich daarover slechts verheugen. Men overschatte echter het nut, dat de Jaarbeurs in dit opzicht kan stichten, niet.

Immers niet het groote publiek, doch de handel zelf bezoekt de beurs.

Die kooplieden weten ook zonder Jaarbeurs wel, wat er in hun vak bij de Nederlandsche industrieelen te koop is en wanneer zij het niet mochten weten, is zulks evenzoo aan de industrieelen te wijten als aan de wederverkoopters. In elk geval, voor de bevordering van den binnenlandschen afzet lijkt mij in de toekomst het houden van een Jaarbeurs in een groot, vast gebouw thans nog niet een gebiedende eisch. Maar wat onze nijverheid in de eerste plaats noodig heeft is niet afzet in het binnenland, doch uitvoer van hare producten. Wanneer het sluiten van den vrede dien uitvoer weer mogelijk maakt (zij het dan ook niet terstond, dan toch in, naar wij mogen verwachten voortdurend toenemende mate), zal dan het houden van een Jaarbeurs gedurende eenige weken onmisbaar zijn voor het verkrijgen van orders uit het buitenland? Ik kan het niet aannemen. Wie voor uitvoer naar het buitenland werkt, dient zijn fabrikaat in het buitenland zelf bekend te maken, hij moet zijne afnemers in hun eigen land opzoeken. Zeker, een Jaarbeurs, waarvoor doelmatige reclame is gemaakt, kan vele buitenlanders naar ons land trekken en zal ook zelfs tot belangrijke orders kunnen leiden, maar daarmee veroverd men geen wereldmarkt.

Wat die drie jaarbeurzen, welke tot nu toe zijn gehouden, in dit opzicht hebben aangetoond, wettigt m.i. niet de uitspraak, dat tot de stichting van een vast gebouw „nu of nooit” moet worden besloten. Tegen het nemen van een eerlijke proef, of een Jaarbeurs, nationaal of internationaal — ook onder de zich wijzigende omstandigheden zóóveel reden van bestaan heeft, dat de Staat zich in het algemeen belang daarbij financieel moet interesseeren, kan geen bezwaar bestaan. Hoeveel jaren die proef zal moeten duren, is

thans niet te zeggen, daar niemand weet, hoe de omstandigheden zich in de eerstvolgende een, twee of drie jaren zullen ontwikkelen. De ervaring, die men met de eerstvolgende jaarbeurzen opdoet, moet hierbij den doorslag geven.

Mr. C. D. SALOMONSON.

A., 22 Juni 1919.

MOEILIKHEDEN DER MELK- EN ZUIVEL- VOORZIENING.

Een medewerker schrijft:

Ook in haar afloop verliest de crisis haar eigenaardigheden niet. Zij blijft tot het einde, wat zij steeds geweest is: nukkig, onberekenbaar, spottend met alle voorspellingen, negatie van elke waarschijnlijkheidsleer.

Toen het afgelopen najaar het aardappelrantsoen op 4 kilo werd bepaald, hielden alle deskundigen hun hart vast. Dat voorspelde een hongersnood, waarmee vergeleken de hongersnood uit Jozef's tijd kinderspel zijn zou. Op dit oogenblik, nu het rantsoen 6 kilo is, weet men geen weg met de vele aardappelen, die over zijn.

Het vrijgeven van het vleesch, enkele weken later, beteekende volgens groote groepen van melkveehouders, dat er in den zomer 1919 geen slachtrijp rund te vinden zijn zou en het vleesch onbetaalbaar zou worden. Er wordt thans volop geslacht en de prijzen loopen zoetjes en gestaag terug.

Geen rantsoeneering, die zóó lang volgehouden zou moeten worden als van het vet, daarmee was zelfs de minister het eens. De vetrantsoeneering is niet alleen reeds lang ter ziele, maar daarenboven exporteeren we zelfs haast de helft van heel onze boterproductie.

Een voorziening, die onherroepelijk mis moest loopen, was die van de suiker. De rantsoenen voor het publiek zijn verhoogd, de industrie ontvangt volop en desniettegenstaande kan de regeering zonder bezwaar overgaan tot verkoopen van indertijd in Indië aangekochte partijen.

Wonderbaarlijker aanvulling dan van onzen schoone voorraad is nooit vertoond: een maand voor den wapenstilstand was er ten naasten bij één laars voor drie menschen; een maand na den wapenstilstand waren er misschien drie paar laarzen voor één mensch.

Het toppunt van prijsopdriving zou bereikt worden, indien de grenzen voor den uitvoer van manufacturen open kwamen; de grenzen zijn open en de prijsopdriving bleef uit.

Nimmer zouden we genoeg jam kunnen reserveeren tot den nieuwen oogst, tenzij de jam scherp gerantsoeneerd werd. En thans — noem eene gemeente, die geen pakhuis met onverkoopbare jam over heeft.

Er is vleesch geconserveerd, dat sedert uitgevoerd moest worden; er werd spek aangekocht, waarvan een deel is overgebleven; er zijn peulvruchten te kust en te keur — en toch was er een oogenblik, dat niemand twijfelde, of we zouden aan alles te kort komen.

Verliep in de periode van stijgende crisis alles ongunstiger dan de verstoktste pessimist had voorspeld, in de periode van eindigende crisis ging alles vlotter dan de vurigste optimist had durven droomen. Sprak het — met deze verschijnselen voor oogen — dan niet als een boek, dat toen de zomer 1919 naderde, er ten opzichte van de melk- en zuivelvoorziening maar één stem werd gehoord: vrijgeven, vrijgeven, vrijgeven!

En waarlijk, indien ooit de voortteekenen gunstig zijn geweest voor vrijgeven, dan was dit een paar maanden geleden het geval ten aanzien van de melk en het zuivel. Vrijgeven toch beteekende haast overvloed, lage prijzen. Engeland had heel Australië's boterproductie opgekocht tegen een gulden het pond; dit beteekende, dat onze boter de helft zou gaan kosten van wat zij den afgelopen winter gold. De kaasprijzen in Engeland stemden overeen met een melkprijs van 9 ct. per liter, als dit reeds in den winter het geval was, tot welk een bespottelijk laag peil zouden de

zomerprijzen dan wel dalen. Uit Amerika werd in overweldigende hoeveelheid gecondenseerde melk en melkpoeder aangeboden tegen prijzen, waartegen onze industrie nimmer zou kunnen concurreren. Vruchteloos was een heirleger handelaren doende een afzetgebied te vinden voor het overschot van den winteropslag van melkproducten, dien de Nederlandsche Regering gevormd had. Wien men onder de vooraanstaande personen op zuivelgebied ook sprak, elk hunner was het er over eens, dat, indien de zuivelwaarde der melk dezen zomer niet beneden een dubdeltje daalde, de producent beide zijn handen dankbaar mocht dichtknippen.

Alle motieven, die voor vrijlating van den handel in melk en zuivel pleitten, waren in de schoonste harmonie aanwezig. En zie hier nu weer de grilligheid van den crisisloop; terwijl op elk ander gebied de vrijlating een succes was tegen alle verwachting in, dreigt bij de melk en het zuivel het vrijlaten een mislukking te worden. Wederom tegen alle voorspelling in.

De eerste kink in den kabel kwam van den kant der z.g. consumtiemelkers uit de omgeving der groote steden, die niet geneigd waren de melk tegen zuivelwaarde af te staan, doch op grond van berekeningen omtrent productiekosten als minimum 14 à 15 cents voor den liter vroegen.

Vóór den oorlog had men onredelijke eischen zonder meer als kennisgeving naast zich kunnen neerleggen. Zoowel het publiek als de handel zouden zich tegen het aanvaarden daarvan ten sterkste gekant hebben, terwijl onverwijld de plaats van weigerachtige leveranciers door tot levering geneigde producenten zou zijn ingenomen.

Tegenwoordig liggen de verhoudingen wel wat anders. De consument komt niet meer zoo gauw in verzet tegen hooge prijzen als vroeger en de handel, dit wetende, is ook wel lichter geneigd hooge vraagprijzen in te willigen. Trouwens, de handel is daartoe ook veel meer genoopt, doordien hij veelal niet meer met den individueelen producent, doch met eene organisatie van producenten te doen heeft.

Voorals anders echter liggen de verhoudingen voor wat aangaat het aanbod van de melk. Terwijl overal elders ten onzent de melkveestapel sinds 1910 belangrijk is toegenomen, vertoonen de plaatsen in de omgeving der groote steden juist een vermindering, trots den groei dier steden. Van de in de omgeving der steden geproduceerde melk dient dus een belangrijker grooter percentage voor direct menschelijk gebruik dan vroeger, terwijl de kring, waaruit de consumtiemelk betrokken wordt, veel wijder is geworden. Het kost veel minder moeite een tijdelijke schaarschte aan consumtiemelk te verwekken en veel meer moeite een bestaand melktekort aan te vullen. Daarbij is die aanvulling veel kostbaarder, en door het langere transport en door de stijging van transportkosten op zich zelf. Een en ander maakt, dat de handel ernstig reden heeft zich af te vragen, of het bij slot van rekening niet de makkelijkste oplossing is den consumtiemelker een paar centen meer dan met de wereldmarkt overeenstemt te betalen en eenvoudig met den producent gemeene zaak te maken ten aanzien van de opdrijving van den melkprijs.

Zoodanige samenspanning van handelaar en producent — gesteld, dat die in de bedoeling had gelegen — scheen aanvankelijk gemakkelijk verijdeld te kunnen worden door de vrijlating van den handel in melk en zuivel eenigermate te breidelen door het handhaven van de uitvoerverboden, gepaard met eene voorwaardelijke toestemming tot het vervaardigen van melkproducten. Maatregelen in dezen zin hebben onvermijdelijk een grooter aanbod van consumtiemelk tegen lager prijs tot gevolg. Alleen: komt dat aanbod spoedig genoeg en treffen de verbodsbepalingen, tegen onwillige consumtiemelkers gericht, niet ook in zeer ernstige mate de andere groepen van producenten, die aan de prijsopdrijving part noch deel hebben?

Stellig worden de bedrijven dier andere groepen

door de verbodsbepalingen getroffen; evenwel hebben die groepen het in de hand de schade tot een minimum terug te brengen door zelf de taak van consumtielverancier aanstonds te aanvaarden, de daardoor ontstane kosten hoofdelijk om te slaan en, wijzende op de regelde consumtiemelkvoorziening, weder recht op export te verlangen. De consumtiemelkers zouden door het volgen dezer tactiek genoopt zijn geworden of ook tegen dezelfde prijzen te leveren of hunne melk tot boter en kaas te gaan verwerken, in welk geval eveneens niet meer dan de prijs der wereldmarkt ontvangen zou worden.

Theoretisch zou deze oplossing de beste geweest zijn; of zij ook in de praktijk makkelijk verwezenlijkt had kunnen worden, is een andere kwestie. In allen gevallen hebben de groepen van producenten — deze zijn alle in het „Zuivelkantoor” vereenigd — aan eene andere oplossing de voorkeur gegeven. Die oplossing komt hierop neer, dat de niet-consumtiemelkers den plicht zelf consumtiemelk te leveren, hebben afgekocht, door via de melkinrichtingen uit eigen zak aan de consumtiemelkers bij te betalen, wat deze voor hun melk méér eischten dan de minister toelaatbaar achtte; in ruil daarvoor zouden de consumtiemelkers dan voortgaan met op de gewone wijze melk te leveren, terwijl er voor den minister geen aanleiding bestond langer den uitvoer van zuivel te stremmen.

Deze oplossing leek voor alle partijen de aannemelijkste; bedrijfsstoringen traden nergens op en de afkoopsom bleef in elk geval beneden het bedrag, dat de niet-consumtiemelkers aan de melklevering ten koste zouden hebben moeten leggen, wanneer die levering buiten de consumtiemelkers om had moeten plaats vinden.

Bij de toepassing der regeling bleek al aanstonds, dat zij eene nieuwe reeks van moeilijkheden met zich bracht. Aanvankelijk was men voornemens geweest haar alleen te doen gelden voor de levering naar de drie groote steden. Deze steden betrokken de melk echter uit gebieden, die ook andere plaatsen van melk voorzien; zoo is b.v. de Rijnstreek voedingsgebied voor Den Haag, Leiden en Haarlem. Natuurlijk ging het niet aan den eenen consumtiemelker lager te betalen dan den anderen en zoo moest noodgedwongen Haarlem, op gevaar af van drooggelegd te worden, den consumtiemelker hetzelfde betalen als Den Haag. Dit kan Haarlem echter alleen dan, indien de inrichtingen van het „Zuivelkantoor” een toeslag ontvangen ter uitkeering aan de leveranciers. Ernstiger nog zijn de moeilijkheden, indien een productenfabriek melk uit een plaats betreft, die óók voor consumtie levert. Immers de boer, die door toeval industriemelker is, zal aan de fabriek niet voor $11\frac{1}{2}$ ct willen leveren, wanneer zijn buurman-consumtiemelker 13 ct. beurt; hij dreigt derhalve om óók voor de consumtie te gaan leveren, tenzij de fabriek ook den consumtielverancier betaalt.

Stond nu de zaak zoo, dat de fabriek dit bedrag niet betalen kon, dan zou ten slotte de wal het schip wel keeren. Er zou een te groot aanbod van consumtiemelkers komen, zoodat de prijs door onvoldoende vraag terug zou loopen tot het voor industriemelk bepaalde peil. Maar het feit is juist, dat de fabriek — vooral indien het een kaasfabriek geldt — dien consumtielverancier wel betalen kan.

Voor de zooveelste maal toch spot de crisis met alle voorspellingen. Want tegen alle verwachting in zijn de zuivelprijzen op de wereldmarkt steeds stijgende en zijn zij, bepaaldelijk wat de kaas aangaat, zeer ver boven het peil van den consumtielverancier, zelfs met inbegrip van den toeslag.

Nu hindert dit feit niet zoo erg, wat de boter betreft. Het uitvoerverbod is in staat de prijzen voor het binnenland op een redelijk peil te houden, terwijl een heffing van 50 cts. per K.G. door het Zuivelkantoor op het export-gedeelte er zorg voor draagt, dat de producent ook voor het exportkwantum niet zoo heel veel meer ontvangt dan men aanvankelijk bere-

ken had te moeten ontvangen. Bij de boter is het Zuivelkantoor dus in staat de zaak zoo te regelen, dat de consumtiemelker geen aanleiding heeft om boter te gaan maken.

Bij de kaas is het echter anders. Berekend naar den prijs, dien de Minister als limiet heeft genoemd, waarbij van Regeeringswege zou ingegrepen worden door geen export toe te staan, d.i. 11½ ct. per L., zou de markt van volvette kaas zich niet of weinig boven f 60 per 50 K.G. mogen verheffen. Welnu, niettegenstaande er geen export is, loopen week aan week de markten omhoog, zoodat nu reeds een noteering van f 77 bereikt is. De consumtiemelker, die 13 ct. per L. melk ontvangt, is nu ver bij den kaasboer achter, en week aan week wordt dan ook de groep van consumtiemelkers, die kaas gaan maken, grooter. Eene nieuwe schaarschte aan consumtiemelk dreigt dusdoende te ontstaan, welke alleen te voorkomen schijnt, zoo de prijs van consumtiemelk opgevoerd wordt tot het peil van de kaasmelk.

Het lastige van het geval is nl., dat er geen middel schijnt te zijn om terstond de kaasprijzen tot het door den minister gewenschte peil terug te dringen. Immers, als gezegd, er is momenteel heelemaal geen uitvoer van kaas; het natuurlijke middel om den prijs te drukken, is dus al toegepast. Voortdurende handhaving van het uitvoerverbod zal ongetwijfeld op den duur wel bewerken, dat de minister zijn doel bereikt; éér het zoover is, kan echter inmiddels de consumtielers prijs boven het toelaatbare peil zijn opgelopen, wat weer allerlei andere moeilijkheden tot gevolg heeft.

Dat het „Zuivelkantoor” niet in staat is de kaasprijzen te handhaven op basis van een zuivelwaarde van 11½ cent, zooals de minister verlangde, ligt aan meer dan één oorzaak. Allereerst beschikte bij de beëindiging van de rantsoeneering en distributie de binnenlandsche kaashandel niet over voorraden; de handel moest zich dus een voorraad vormen en deed dit door elken prijs te betalen. Daarbij wordt Meikaas gaarne gebezigd voor het vormen van een winteropleg en waar geen handelaar het gevaar wou loopen geen winteropleg te bezitten, bood men ook hierom tegen elkaar op. In de derde plaats traden exporteurs als koopers op, die er op speculeeren, dat de grenzen niet voortdurend gesloten zullen blijven en met de buitenlandsche afnemers zoodanige contracten aangaan, dat zij zelf vrijwel voor verliezen gewaarborgd zijn. Men komt nl. overeen, dat welk bedrag de minister ook van den kaasexport heft, men boven den werkelijk betaalden inkoop prijs plus winst ook nog het bedrag dier heffing zal ontvangen.

Was de exporthandel van kaas, zooals bij de boter het geval is, in handen van de georganiseerde producenten, dan ware een bevredigende regeling via het Zuivelkantoor, waarin die organisaties vereenigd zijn, wel spoedig te treffen. De export van kaas gaat echter nog voor een groot deel door handen van handelaren, die individueel koopen en er op rekenen, dat nooit een Regeering hen er voor zal laten opdraaien, dat zij aan de producenten te hooge prijzen betaalden en zulks te minder, waar de Regeering, door het stellen van op de wet berustende maximumprijzen of door het bepalen, dat alleen de Regeering als kooper en exporteur zal optreden, het in haar handen had te waarborgen, dat de prijzen op een gewenscht peil bleven.

Maar dit zou weer zijn het invoeren van het stelsel van overheidsbemoeienis in al haar geledingen, hetwelk ieder heeft willen uitschakelen en men nergens zoo goed meende te kunnen uitschakelen als juist bij de melk en het zuivel.

JAARVERSLAG N. U. M. OVER 1918.

Verschenen is het eerste jaarverslag van de N.V. „Nederlandsche Uitvoermaatschappij” (Export-Centrale), waaraan het onderstaande ontleend wordt. Wij verwijzen hierbij nog naar de balans en winst- en verliesrekening per 30 September 1918, als bijlagen ge-

hecht aan de Memorie van Antwoord, d.d. 7 December 1918, betreffende wijziging der wet, houdende voorziening ter zake van het goederenverkeer met het buitenland, opgenomen in ons nummer van 18 December 1918.

„Het jaar 1918 is feitelijk het eerste jaar geweest, waarin onze Maatschappij haar bedrijf heeft uitgeoefend. Eerst sinds de inwerkingtreding toch, op 2 Januari 1918, van het Koninklijk Besluit van 22 December 1917 (Staatsblad No. 726) was zij gerechtigd tot het overdragen van uitvoervergunningen door middel van endossement en om aan die overdrachten voorwaarden te haren bate te verbinden.

„In den tijd tot kort vóór den wapenstilstand, toen niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten de eisch op den voorgrond stond om zooveel mogelijk ruime voorraden te vormen, waren voor de weinige voor export in aanmerking komende goederen over het algemeen hooge prijzen te bedingen, voor zoover niet door maaregelen van de buitenlandsche regeeringen daaraan paal en perk was gesteld. Spoedig evenwel na de staking der vijandelijkheden begon zich eene wijziging te openbaren en daalden de uitvoerprijzen voor tal van artikelen belangrijk, was zelfs — getuige o.a. den export van sigaren — tengevolge van aanvoer van elders of door andere invloeden voor sommige artikelen in het buitenland nauwelijks nog of niet langer een loonende prijs te bedingen.

„Tot ongeveer November 1918 was het in het algemeen dus ook mogelijk geweest, aan het endosseeren van uitvoervergunningen de oplegging van vrij belangrijke voorwaarden van geldelijken aard te verbinden en viel, ondanks den beperkten uitvoer, voor de Maatschappij op niet onaanzienlijke inkomsten uit dien hoofde te wijzen. Sindsdien evenwel deed ook hierin zich eene kentering gevoelen en liet het zich aanzien, dat, hoezeer ook de omvang van den export en daarmede het aantal uit te reiken consenten vermoedelijk allengs tot uitbreiding zouden komen, de geldelijke eischen van de Maatschappij zich meer en meer zouden hebben te bepalen, althans in de meeste gevallen, tot de heffing van niet meer dan eene betrekkelijk geringe vergoeding, verband houdende met de bedrijfskosten en andere lasten der Vennootschap.

„Gedurende het gansche verslagjaar waren het de bepalingen van het door het voormalig Landbouw-Export Bureau geruimen tijd vóór de oprichting onzer Maatschappij met Engeland (British and General Trading Association Ltd.) afgesloten „Agricultural Agreement” en van het eveneens door dat Bureau met Duitsland (Deutsche Handelsstelle im Haag) aangegaan zoogenaamd „Provisorium”, door welke de regeling van den uitvoer van producten van land- en tuinbouw werd beheerscht. De verhoudingen, waarin de export van die producten naar Oost en naar West moest worden verdeeld, waren in deze overeenkomsten nauwkeurig vastgelegd. In de laatste maanden van het jaar zijn omtrent eene algemeene herziening van de eerstvermelde overeenkomst te Londen onderhandelingen gevoerd en die den 20sten December geleid hebben tot de vaststelling van een nieuw Agricultural Agreement, dat tusschen de British and General Association Ltd., als vertegenwoordigster der Geallieerde landen, en onze Vennootschap is gesloten. In aansluiting hierbij werd het bestaande „Provisorium” opgezegd, terwijl in verband met de gewijzigde staatkundige en economische verhoudingen vooralsnog tot geene vernieuwing van een zoodanig contract aan Duitse zijde werd overgegaan.

„Omtrent den uitvoer van visch bestonden bij het inwerkingtreden onzer Maatschappij geene bevredigende regelingen. Alleen het door de „Reedersvereniging” afgesloten „Herringagreement” was nog van kracht. Nadat nopens dit onderwerp met de oorlogvoerende partijen herhaaldelijk moeilijkheden waren ontstaan, werd tusschen de Britsche, Fransche en Italiaansche Regeeringen en de Nederlandsche Uitvoermaatschappij onder dagteekening 9 November 1918 ook te dier zake eene overeenkomst aangegaan, het z.g. „Dutch Fishery Agreement”, dat thans den vischuitvoer ook naar de zijde der Centrale Mogendheden in hoofdzaak regelt. Eensdeels met het oog op de binnenlandsche voorzieningen, anderdeels tengevolge der bezwaren, welke aan de vischvangst zelve in den weg stonden, was die uitvoer gedurende het verslagjaar in verhouding tot vorige jaren hoogst beperkt.

„Omstreeks het begin van het verslagjaar werden de credieten, welke ingevolge de op 6 en 11 October t.v. met Duitschland gesloten overeenkomsten tot levering van Steenkolen en van IJzer en Staal van Nederlandsche zijde waren te verstrekken, in overeenstemming met den Raad van Commissarissen door onze Maatschappij overgenomen

van de Vereeniging voor den Geldhandel te Amsterdam, welke Vereeniging de in de maanden October, November en December verschuldigde gelden inmiddels had voorgeschoten. Aan deze overneming is op 29 Juni d.a.v. door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders hare goedkeuring gehecht.

„Voor zoover die credieten niet uit eigen middelen konden worden gefinancierd, verklaarde de Minister van Financiën zich bereid aan de Nederlandsche Bank tot een bedrag van 100 pCt. garantie te verstrekken voor beleeningen, welke de N. U. M. dientengevolge bij genoemde Bank zou onderbrengen.

„Uit onderstaand schema moge blijken, welke bedragen aan Duitsche schatkistbiljetten uit vermelden hoofde in totaal zijn overgenomen, zoonede welke aandelen daarin respectievelijk voor rekening van het Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen, van de Vereeniging voor de Regeling van het IJzervervoer en van de Nederlandsche Uitvoermaatschappij zijn gekomen.

Maand	Bedrag	Aandeel C. V. B.	Aandeel V. R. IJ.	Aandeel N. U. M.
Oct. '17	f 10.500.000	f 5.200.000	f 1.500.000	f 3.800.000
Nov. '17	„ 8.700.000	„ 4.100.000	„ 1.600.000	„ 3.000.000
Dec. '17	„ 7.900.000	„ 4.700.000	„ 300.000	„ 2.900.000
Jan. '18	„ 9.500.000	„ 5.100.000	„ 1.000.000	„ 3.400.000
Febr. '18	„ 9.600.000	„ 5.500.000	„ 500.000	„ 3.600.000
Mrt. '18	„ 6.900.000	„ 4.500.000		„ 2.400.000

f 53.100.000 f 29.100.000 f 4.900.000 f 19.100.000

„Begin Augustus 1918 werd, overeenkomstig de bedoeling der Regeering bij de oprichting van de Vennootschap, met instemming wederom van den Raad van Commissarissen besloten tot overneming ook van het crediet ten bedrage van f 24.000.000, hetwelk krachtens de dienaangaande op 19 October 1917 met Oostenrijk-Hongarije aangegane overeenkomst verschuldigd was en dat inmiddels door een consortium van Nederlandsche bankinstellingen was gefinancierd. Evenals het Duitsche crediet, waarmede het aanvankelijk één geheel zou hebben uitgemaakt, hield ook de overeenkomst met Oostenrijk-Hongarije, welke in het algemeen beoogde de betalingsbalans zooveel mogelijk in evenwicht te houden, tevens uitdrukkelijk verband met invoer van goederen, waaraan hier te lande behoefte bestond.

„Voor de gelden, welke dientengevolge bij de Nederlandsche Bank moesten worden opgenomen, werd aan deze eveneens Staatsgarantie toegezegd.

„Als onderpand voor de beide bovenstaande credietverstrekkings bevinden zich Duitsche, Oostenrijksche en Hongaarsche 5 pCt. schatkistbiljetten van een looptijd van drie jaren in het bezit der Vennootschap, wat aangaat de beide laatste met een surplus van 30 pCt. boven het bedrag van het verschafte crediet. Voor het Duitsche crediet zijn verder tot het nominaal bedrag der overgenomen schatkistbiljetten promessen afgegeven, betaalbaar te Amsterdam en vervallende één maand na de betrokken schatkistbiljetten. Die promessen zijn in blanco geïndosseerd door een der banken van de Duitsche bankiersgroep, met welke de overeenkomst is aangegaan. Elk van die banken heeft verder zich verplicht om, indien de wensch daartoe tijdig kenbaar wordt gemaakt,

de schatkistbiljetten uiterlijk 14 dagen vóór den vervaldag tot de nominale waarde, na aftrek c.q. van de nog niet verschenen rente, over te nemen. De Oostenrijksche en de Hongaarsche banken hebben tot meerdere zekerheid van het verleend crediet zich solidair aansprakelijk gesteld voor de betaling van kapitaal en renten der van de betrokken bankiersgroep verkregen schatkistbiljetten. Alle deze biljetten zijn voorts voorzien van eene verklaring der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank, luidens welke ook deze instelling voor de voldoening van kapitaal en rente zich verantwoordelijk heeft gesteld.

„Een andere financieele last van beteekenis had onze Maatschappij op zich te nemen tengevolge der toestandkoming, op 27 Augustus 1918, van eene nadere credietovereenkomst met Duitschland, voortvloeiende uit het contract tot levering van brandstoffen, dat op 31 Juli t.v. namens de Nederlandsche Regeering ondertekend was. De verplichtingen, voor de Vennootschap daaruit voortvloeiend, bestonden in een credietverleening ad f 30 per ton, gedurende de maanden Augustus tot en met December uit Duitschland in te voeren brandstoffen, waarbij op een maandelijkschen aanvoer van 120.000 ton gerekend was. Uit dezen hoofde hadden wij te voldoen in de maanden Augustus, September en October respectievelijk f 3.600.000, f 2.900.000 en f 3.600.000, derhalve te samen een bedrag van f 10.100.000. In de maanden November en December werd ofschoon nog steeds aanvoer van brandstoffen had plaats gevonden, met de credietverstrekkings niet voortgegaan, aangezien wij ons daartoe bezwaarlijk verantwoord konden achten zoolang niet de staatkundige toestanden in Duitschland zich zouden hebben geconsolideerd en voor de terugbetaling nieuwe zekerheid zou zijn gegeven.¹⁾

„Eene verdere verplichting van gelijken aard tegenover Duitschland is nog door onze Maatschappij aanvaard krachtens het besluit, dat in overleg met den Raad van Commissarissen op aandrang van Regeeringswege werd genomen, om op den voet van voormeld op 11 October 1917 gesloten contract mede een crediet van f 150 per ton te verleenen over het ijzer en staal, dat binnen de grens van het daarbij bepaalde contingent van in het geheel 120.000 ton alsnog na 31 Maart 1918 was geleverd. Betalingen uit dien hoofde werden nochtans in 1918 eveneens niet gedaan en dit op grond van dezelfde bedenkingen als met betrekking tot de brandstoffenlevering der laatste maanden van het verslagjaar gelijk bovenvermeld gerezen waren.²⁾

„Gebruik makend van hare bij artikel 8 der Statuten omschreven bevoegdheid, zijn door de Vennootschap in het verslagjaar schuldbrieven uitgegeven ten bedrage van f 15.067.000, terwijl door beleening bij de Nederlandsche Bank is opgenomen een som van f 11.500.000.”

¹⁾ Vermits aan die bezwaren sedert tegemoet werd gekomen, had ter zake van de leveringen in de laatstgenoemde maanden in Maart 1919 alsnog eene overneming plaats ten bedrage van f 2.170.000.

²⁾ In de maand Februari 1919, na opheffing van die bedenkingen, volgde ook voor deze levering de nadere credietverschaffing, welke in het geheel f 3.300.000 beliep.

Activa.

BALANS PER 31 DECEMBER 1918.

Passiva.

Kas en Kassiers	f 1.921.054,14
Schatkistbiljetten:	
5 % Duitsche	f 29.200.000,—
5 % Oostenrijksche	„ 16.800.000,—
5 % Hongaarsche	„ 7.200.000,—
	„ 53.200.000,—
Rente:	
te vorderen op 5 % Duitsche Schatkistbiljetten f	452.916,67
te vorderen op 5 % Oostenrijksche Schatkistbilj. „	245.000,—
te vorderen op 5 % Hongaarsche Schatkistbilj. „	105.000,—
	„ 802.916,67
Debiteuren	„ 1.190.986,73 1/2
Vorraden voor eigen rekening	„ 53.665,67
„ „ rekening van anderen ..	„ 1.097.898,11 1/2
Gebouwen	„ 1.422.070,17 1/2
Staat der Nederlanden	„ 3.000.000,—
Levensmiddelenvereeningen	„ pro memorie
	f 62.688.591,50 1/2

Kapitaal	f 5.000.000,—
Schuldbrieven (5 %):	
Vastgesteld bedrag van serie A	f 40.000.000,—
In portefeuille	„ 25.210.000,—
	f 14.790.000,—
Nog uit te reiken	„ 277.000,—
	„ 15.067.000,—
Beleening Nederlandsche Bank	„ 11.500.000,—
Rente:	
verschuldigde beleeningsrente	f 41.625,—
verschuldigde rente ad 5 % voor schuldbrieven „	313.895,83
	„ 355.520,83
Te betalen coupons	„ 3.025,—
Gereserveerde credietprovisie	„ 2.128.000,—
Reserve voor geschillen	„ 300.000,—
Crediteuren	„ 1.670.916,55 1/2
Winst	„ 26.664.129,12
	f 62.688.591,50 1/2

Activa.

„Kas en Kassiers: Het kassaldo bedroeg op 31 December

1918 f 6.002,14 1/2. Bij de kassiers bedroegen de saldi te zamen f 1.915.051,99 1/2.

„*Rente*: Dit bedrag geeft aan, de op voornoemden datum aan de Maatschappij verschuldigde, echter nog niet verschenen interest op buitenlandsche schatkistbiljetten.

„*Debiteuren*: Buiten de verschuldigde heffingen, welke op 31 December 1918 nog niet waren voldaan, is o.m. in dit bedrag begrepen een vordering van f 1.072,562 op de Suikervereeniging voor een bate, voortvloeiende uit export van suiker en een bedrag van f 34.661,16 voor nog van den Staat der Nederlanden te vorderen rente op de aankoopssom van het Hôtel des Indes. Deze beide bedragen zijn inmiddels ontvangen.

„*Voorraden voor eigen rekening*: Dit bedrag geeft aan de boekwaarde eener partij huiden, die de Maatschappij verplicht was te kopen. In het voorjaar van 1918 vond de uitvoer plaats, naar de Centrale Mogendheden, van een aantal runderen, waartegenover krachtens eisch van Geassocieerde zijde een gelijk aantal huiden moest worden teruggeleverd. Waar het contract niet uitdrukkelijk die teruglevering regelde, had de Nederlandsche Uitvoermaatschappij door aankoop in de vervulling van bedoelden eisch te voorzien.

„*Voorraden voor rekening van anderen*: Dit bedrag geeft aan de boekwaarde van goederen, welke de Maatschappij heeft gekocht voor rekening van het Munitiebureau.

„*Gebouwen*: De aankoopssom van het Hôtel des Indes, vermeerderd met de kosten, bedraagt f 1.289.723,97½; die van het perceel Mauritskade 7, met inbegrip van verbouwkosten als anderszins, f 132.346,20. Beide gebouwen zijn tegen deze bedragen verkocht aan den Staat der Nederlanden. De koopssom van het eerste gebouw is inmiddels voldaan; van het tweede is de eigendom nog niet overgedragen.

„*Staat der Nederlanden*: Luidens de Memorie van Antwoord nopens de toenmalige wetsontwerpen tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917 (Beschikbaarstelling van Levensmiddelen), Zitting 1917/18, No. 243 (bladz. 89/90), moest aan de N. U. M. worden afgedragen hetgeen op de kosten der levensmiddelenvoorziening minder was uitgegeven dan hetgeen naar de aangenomen beginselen was bedoeld, vermits bij verscheidene goederen in het laatste kwartaal 1917 de beschikbaarstelling nog op den ouden voet was voortgezet, zoodat de voorziening met die goederen niet op rekening van het Centraal Administratiekantoor had gedrukt.

„Voor het uit dien hoofde aan de N. U. M. uit te keeren bedrag van f 8.500.000 werd mitsdien eene som van f 5.500.000 op 14 Augustus 1918 te haren gunste bij de Nederlandsche Bank ter beschikking gesteld, terwijl luidens

het schrijven van den Minister van Financiën van den 16den dier maand, Afdeling Kabinet, No. 49 de verdere f 3.000.000 te zijner tijd aan haar zouden worden voldaan.

„*Levensmiddelenverenigingen*: Van de Eijervereeniging, van de Kaasvereniging en van de Vereeniging „Groenten-centrale” zijn nog bedragen te vorderen, afkomstig van baten, welke uit hoofde van export verkregen zijn. Vermits echter omtrent de financiële verhouding dezer vereenigingen ten opzichte van het Rijk en ten opzichte van de N. U. M. nog steeds eenige onzekerheid bestaat, zijn die bedragen vooralsnog pro memorie geboekt en op de balans gebracht.”

Passiva.

„*Kapitaal*: Uitgegeven en volgestort zijn 185 aandelen ad f 25.000 en 375 onder-aandelen ad f 1000, te zamen f 5.000.000.

„*Rente*: Op 31 December 1918 was verschuldigd, doch nog niet verschenen een rentebedrag van f 41.625 op beleeningen en een bedrag van f 313.895,83, berekend over een termijn van 5 maanden ad 5 pCt. 's jaars, voor schuldbrieven, ten beloope van f 15.067.000.

„*Te betalen coupons*: Op genoemd tijdstip waren nog te betalen 121 vervallen coupons à f 25 = f 3025.

„*Gereserveerde Credietprovisie*: Bij de regeling der Duitsche en Oostenrijksch-Hongaarsche credieten werd een provisie van 6 pCt. overeengekomen. Bij de overneming door de N. U. M. is aan de instellingen, die aanvankelijk de credieten hadden gefinancierd, een aandeel ten bedrage van f 144.958,57 in die provisie afgestaan. Waar verder de looptijd der Schatkistbiljetten drie jaar is, werd in beginsel besloten de bate over een zoodanig tijdperk gelijkmatig te verdeelen. De eerste jaartermijn ad f 1.064.000 is mitsdien, na aftrek van voormeld bedrag van f 144.958,57, als winst geboekt, terwijl het restant ad f 2.128.000 op de balans is opgebracht als gereserveerde credietprovisie.

„*Crediteuren*: Buiten de verschillende door exporteurs bij de Maatschappij gestorte garanties en depots, welke gezamenlijk f 524.894,46 bedragen, komt onder dit hoofd een post voor van f 348.512,61½ voor nog met exporteurs te verrekenen gelden, betreffende door ons geïnde vorderingen op het buitenland. Verder is daarouder begrepen een bedrag van f 731.804,49½, dat ter zake van den uitvoer van groenten e.d. voorloopig als heffing is ingehouden doch niet definitief als bate kan worden geboekt. Het overige, ten bedrage van f 65.704,98½, houdt verband met op ult. December 1918 nog te betalen onkosten, deels voor eigen rekening, deels voor rekening van derden.”

Debet.		WINST- EN VERLIESREKENING OVER 1918.		Credit.	
Oprichtingskosten	f 128.492,05½	Heffingen	f 26.698.489,77		
Zegelkosten van schuldbrieven	„ 96.000,—	Interest en provisie	„ 2.297.050,55		
Interest op schuldbrieven	„ 526.580,25½				
Bedrijfskosten	„ 1.205.435,88				
Afschrijvingen	„ 74.953,01				
Reserve voor geschillen	„ 300.000.—				
Winst.. f 26.664.129,12					
te bestemmen als volgt:					
Aandeelhouders (5 %).. f 270.850,—					
Over te brengen op de rekening „Reservefonds” .. 26.393.279,12					
	„ 26.664.129,12				
	f 28.995.540,32				f 28.995.540,32

Debet zijde.

„*Oprichtingskosten*: Met dezen post, ten bedrage van f 128.492,05½ zijn de oprichtingskosten geheel afgeschreven.

„*Zegelkosten van schuldbrieven*: Op 31 December 1918 waren 16.000 obligaties à f 1000 gezegeld. Het zegelrecht bedraagt 6 pCt.

„*Interest op schuldbrieven*: Deze post omvat zoowel de op ult. 1918 reeds betaalde als de destijds nog verschuldigde interest op de tot 31 December van dat jaar uitgegeven schuldbrieven.

„*Bedrijfskosten*: Behalve de gedurende het jaar 1918 betaalde salarissen, welke in totaal f 646.487,25½ bedroegen, zijn hieronder begrepen de kosten van de installatie als anderszins der verschillende kantoren tot een gezamenlijk bedrag van f 323.623,18½, voorts algemeene- en bank-onkosten, huur, onderhoud, verlichting en verwarming der bureau's, porti, zegels, telefoon- en telegramkosten, reis- en verblijfskosten, boeken en tijdschriften, kosten van vergaderingen enz.

Credit zijde.

„*Afschrijvingen*. Afgeschreven zijn f 50.000 op den voorraad huiden, welke de Maatschappij heeft moeten kopen en f 24.953,01 op Gebouwen. Laatstgenoemd bedrag vertegenwoordigt de verbouwkosten van het gehuurde perceel Lange Vijverberg hoek Kneuterdijk.

„*Interest en Provisie*: Buiten de reeds ontvangen en nog te vorderen rente op de buitenlandsche schatkistbiljetten is in dit bedrag van f 2.297.050,55 begrepen het als winst aan te merken, ten bate der Vennootschap gekomen aandeel in de credietprovisie, voortspruitend uit de overneming der Duitsche en Oostenrijksch-Hongaarsche schatkistbiljetten. Verder is daarin begrepen een koerswinst van f 3.395,07 op door ons voor exporteurs in het buitenland geïnde vorderingen en is bij dezen post mede in aanmerking gebracht het verschil tusschen de betaalde en verschuldigde rente op beleeningen e.d. eenerzijds en de ontvangen en te vorderen rente op bij bankiers uitstaande saldi anderzijds.”

AANTEKENINGEN.

Werkloosheid in de jaren 1911 tot en met 1918. — Het laatst verschenen nummer (14e Jaarg. No. 5) van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek bevat een belangwekkende grafische voorstelling van de werkloosheid in de verschillende maanden der jaren 1911 t/m. 1918, waarvan wij hieronder eene reproductie geven. Tot uitdrukking van den omvang der werkloosheid zijn in de grafiek index-cijfers gebezigd, welke de verhouding (in pCt.) weergeven tusschen het werkelijk aantal dagen werkloosheid per week en het aantal dagen, gedurende welke alle personen, van wie de werkloosheid is nagegaan, ten hoogste in een week werkloos hadden kunnen zijn.

De grafische voorstelling laat zien, — aldus het Maandschrift — dat de werkloosheid, zoowel in de bedrijfstakken, waarvan een overzicht is gegeven, als in het algemeen, bij het uitbreken van den oorlog in Augustus 1914 plotseling in belangrijke mate toenam en sedert dien doorgaans grooter was dan te voren. In het bijzonder geldt dit voor de diamantindustrie. Was de toestand in dit bedrijf tegen het einde van 1912 en vooral in de laatste maanden van 1913 en de eerste 7 maanden van 1914 allesbehalve rooskleurig, in de daarop volgende maanden van laatstgenoemd jaar verdubbelde de werkloosheid en bereikte in September 1914 een ongekende hoogte (96,6), zoodat nagenoeg het geheele bedrijf stil stond. In 1915 en 1916 trad geleidelijk eenige verbetering in. Einde 1916 en begin 1917 bewoog het index-cijfer zich tusschen 20 en 30, doch in den verderen loop van 1917 werd de toestand wederom ongunstiger, hoofdzakelijk gevolg van scheepvaartmoelijkheden, het deelnemen van Amerika aan den oorlog en de verbreking van de telegrafische gemeenschap met Engeland. Onzekerheid op commercieel gebied belemmerde op het einde van 1918 de wat grotere bedrijvigheid, welke in den loop van dat jaar weder was ontstaan.

Op de afbeelding van het Maandschrift is de kop van de curve voor deze branche wegens plaatsgebrek weggelaten, wij hebben dezen om het verloop van de lijn te doen uitkomen — iets anders mag trouwens, daar het aantal arbeiders, vallende onder de verschillende

groepen, zeer uiteenlopend is, uit de voorstelling niet afgeleid worden — binnen het bestek van de afbeelding ingetekend.

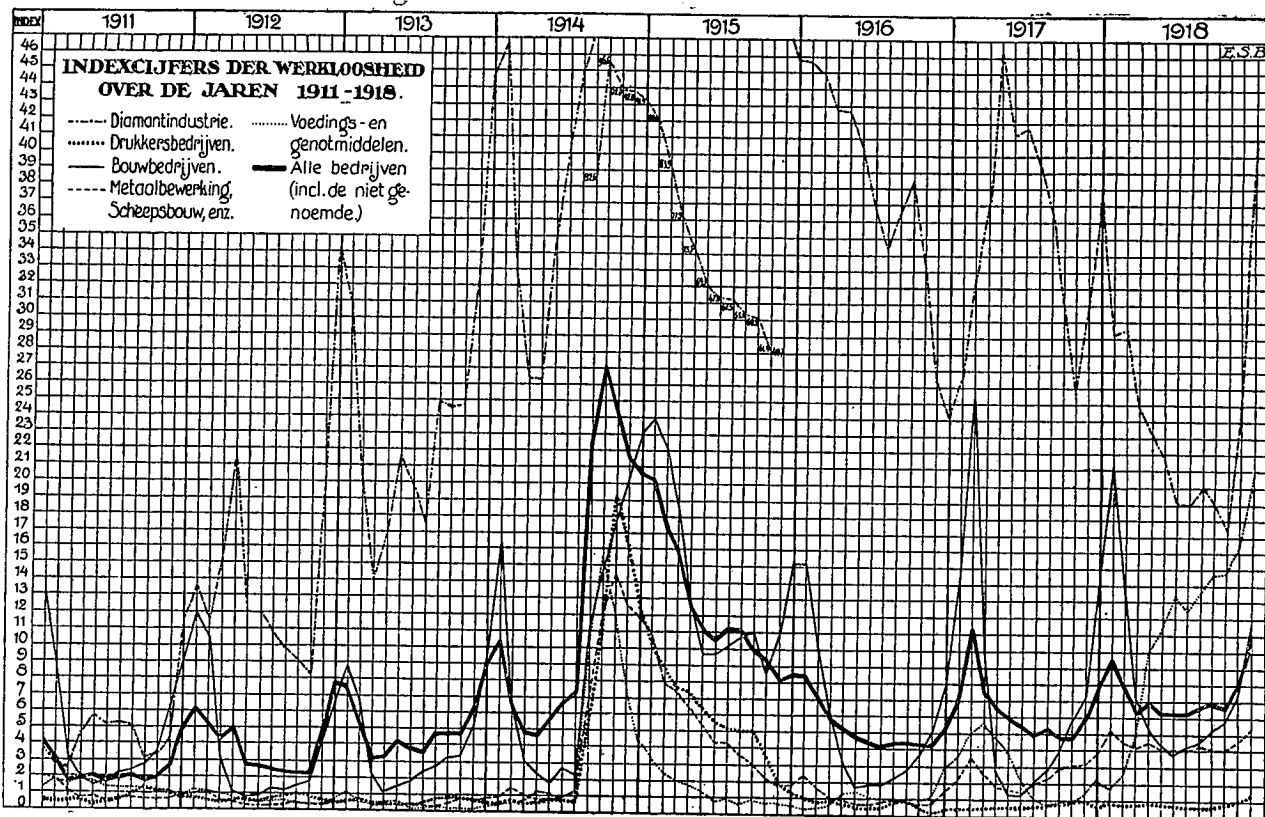
Voor de drukkersbedrijven, die na het uitbreken van den oorlog en ook nog in 1915 den ongunstigen invloed van de tijdsomstandigheden ondervonden, trad einde 1915, dank zij ook de vele bestellingen in verband met de uitgebreide crisisaangelegenheden, verbetering in, welke zich ook verder handhaafde; einde 1918 was echter eenige teruggang, zij het ook zeer gering, waar te nemen.

Ernstiger was de toestand in het bouwbedrijf. Ten gevolge van den oorlog moesten in de laatste maanden van 1914 vele bouwwerken worden stopgezet, vele andere liepen af, terwijl maar weinig nieuwe werden begonnen. Hoewel in 1916 en volgende jaren de toestand minder slecht was, ondervond toch het bedrijf voortdurend den druk der tijdsomstandigheden. De groote werkloosheid in Februari 1917 werd veroorzaakt door de strenge vorst, hetgeen ook — hoewel in mindere mate — het geval was in Januari 1918.

De metaalnijverheid onderging vooral in de 2e helft van 1914 en in 1915 de gevolgen van de crisis. Wel trad in 1916 eenige verbetering in, maar het voortdurende gebrek aan materialen veroorzaakte in toenemende mate werkloosheid, welke in het bijzonder in 1918 niet onaanzienlijk was.

In den toestand van de bedrijven ter bereiding van voedings- en genotmiddelen ten slotte, welke bij het uitbreken van de oorlogscrisis vrij ongunstig was, kwam reeds spoedig verbetering, welke ook in 1916 aanhield. Daarna echter nam de werkloosheid weder toe, in het bijzonder in 1918, toen de sigarenmakers en tabakbewerkeren in toenemende mate de gevolgen van den ongunstigen bedrijfstoestand (ongekende duurte van de tabak, overproductie, uitvoerverbod) ondervonden.

De War Finance Corporation en export-credieten. — In den vorigen jaargang van dit tijdschrift, op pag. 490, is verschenen een artikel over de War Finance Corporation, het lichaam met een kapitaal van maximaal 500 millioen dollar, door de Regeering te storten, waartegen maximaal 3 milliard dollar obligatiën met een looptijd van één

tot vijf jaar zouden mogen uitgegeven worden. De bedoeling met deze instelling was voorschotten te verleen aan banken tot een bedrag van 75 pCt. van de voorschotten, die zij op haar beurt verleend hebben aan oorlogsindustrieën. Het onderpand zou bestaan uit alle zekerheid, welke de industrie aan de bank ter hand stelde. Ook andere lichamen zouden onder bepaalde omstandigheden met voorschotten geholpen kunnen worden.

Wij ontvangen thans een afdruk van een redevoering door Eugene Meyer Jr., de managing director van de War Finance Corporation, op 24 April j.l. te Chicago gehouden, voor de zesde National Foreign Trade Convention, waarin eenige mededeelingen gedaan worden over de werkzaamheden van het lichaam en voorts aangaande de voorgenomen uitbreiding der operaties in verband met het wederopleven der zakenbetrekkingen, van welk besluit men h.t.l. reeds niet meer onkundig is. Aansluitende aan het elders in dit nummer voorkomende artikel, over de financieele positie der Unie ten opzichte van de overige wereld, mogen enkele bijzonderheden uit de rede van den heer Meyer hier volgen.

De spreker roert de moeilijkheden aan, die voor het hervatten der zakenbetrekkingen tusschen Amerika en Europa zullen gelden, gelegen in het gebrek aan geschikte betalingsmiddelen. Het belang van de Europeesche landen is echter te koop, dat van de V.S. te verkoopen en daar het voor de eerstgenoemden niet mogelijk is op de gebruikelijke wijze de verrekening van leveringen te doen, zullen nieuwe methoden geschapen moeten worden. Met deze gedachte voor ogen heeft het Departement van Financiën een wetsvoorstel aan het Congres voorgelegd, hetwelk ook reeds werd aangenomen, waarbij de War Finance Corporation gemachtigd wordt één biljoen dollar aan Amerikaanse exporteurs te leenen, om hen in staat te stellen Amerikaanse goederen op lang crediet aan het buitenland te verkoopen, hetzij het geld te leenen aan bankiers, die zoodanigen export financieren. De credieten aan Europa moeten lang genoeg loopen om den buitenlandschen fabrikanten den tijd te laten hun productie te herstellen en hun afzetrelaties weder aan te knopen. Wenschelijk nu voor het opnemen en toestaan van credieten zal — volgens den spreker — zijn, zooveel mogelijk collectief op te treden. De zekerheidsstelling zou dan bijv. gegeven kunnen worden door een groep ondernemingen of een groep banken. Een eerste voorbeeld en voorloopig het eenige, van geldverschaffing voor het beoogde doeleinde op deze wijze vertoont het accept-crediet aan België ten bedrage van 50 miljoen dollar, hetgeen verleend is aan een groep Belgische industrieën via een groep van 70 Belgische banken, door een groot syndicaat van Amerikaanse banken en bankcoöperatiën, onder leiding van de vier voornaamste financieele instellingen der Unie. Voor Amerika wordt het risico door de collectieve regeling natuurlijk geringer. In het geval van België werd de zekerheid voor het onderpand zoo gunstig geacht, dat de transactie geheel zelfstandig door de bankiers wordt uitgevoerd, zonder dat van de verkoopers der exportgoederen verlangd wordt deel te nemen in het financieele risico der credietverleening.

Van hetgeen de heer Meyer vertelde over de werkzaamheden van de „Corporation” sedert de oprichting, nemen wij nog het volgende over. Direct aan banken werd betrekkelijk weinig geleend. Het leeuwendeel der credieten werd rechtstreeks aan den handel gegeven, waartoe in de wet de gelegenheid geopend was. Tot aan den wapenstilstand was het bedrag uit dezen hoofde tot rond 100 miljoen dollar gestegen, waarvan 60 miljoen reeds werd terugbetaald. In de wet waren inzonderheid ook de spoorwegen, onder federaal beheer staand, genoemd, als lichamen, die voor steun in aanmerking zouden komen. Zoo is dan ook geleend geworden aan spoorwegen op onderpand

van aandelen en obligatiën rond 90 miljoen; aan den, sedert de overheid de exploitatie der spoorwegen overgenomen had optredenden, director-general, tegen gelijk onderpand, 50 miljoen; tenslotte nog aan de spoorwegen rond 27 miljoen op onderpand van schuldbekentenis door den director-general afgegeven. Alle leeningen worden slechts aangeaan, indien het voor de betrokken maatschappijen onmogelijk is gebleken tegen normale condities geld op te nemen langs particulieren weg. Veelal werd het crediet echter geopend in samenwerking met de bankiers van de belanghebbenden. Op deze wijze wil de War Finance Corporation voortgaan in gevallen, waar de Amerikaanse producenten solide credietarrangementen met buitenlandsche koopers aangaan, waarvoor de Amerikaanse bankiers zich echter niet direct wenschen te verbinden.

Kleinhandelsprijzen in België 1914 en 1919. — Aan het „Arbeidsblad”, uitgegeven door het Ministerie van Nijverheid, Arbeid en Bevoorrading van België d.d. 1 Mei j.l. ontleenen wij: „Met behulp der prijzen (hoogste en laagste) in de verschillende plaatsen, is voor elke waar een gemiddelde prijs berekend voor April 1914 en April 1919. De afwijking tusschen die twee prijzen is in pCt. uitgedrukt.

„Beide zijn op dezelfde wijze verkregen: nadat eerst het gemiddeld cijfer der hoogste en dat der laagste prijzen in de verschillende steden berekend waren, werd de helft van de som der twee gemiddelde cijfers, die wederzijds voor 1914 en 1919 waren berekend, als den „gemiddelden prijs” beschouwd.

	Gemiddelde prijs in April 1914	1 April 1919	Verhoging pCt.
Brood	0,30	0,78	160
Koffie	2,85	7,54	263
Eieren	0,10	0,50	400
Boter	3,18	17,47	449
Rundvleesch	2,92	10,79	269
Varkensvleesch	2,25	11,03	390
Spek	1,93	10,83	461
Aardappelen	0,13	0,25	92
Zout	0,07	0,35	400
Suiker	0,68	8,83	1200
Rijst	0,62	1,76	184
Boonen	0,56	1,31	133
Petroleum	0,17	0,43	153
Zeepp	0,35	0,99	183
Steenkool	1,50	5,73	280
Bier	0,17	0,51	200
Heerenschoenen	23,00	82,70	260
Damesschoenen	17,00	78,66	363
Sokken (mans), ...	3,00	8,10	170
Kousen (vrouw-) ..	3,50	13,00	270
Hemden	4,00	13,90	247
Hoeden	13,50	36,73	172

„Voor de dertien eerstgenoemde artikelen van dewelke het Arbeidsblad vóór den oorlog om de drie maanden een overzicht gaf, wisselt de prijsverhoging af tusschen 92 pCt. (aardappelen) en 690 pCt. (suiker). Voor de suiker evenwel bestond er op 1 April 1919 eigenlijk geen gemiddelde prijs; de stijging was van 181 pCt. op het rantsoen, dat door de openbare overheden werd verstrekt, van 1200 pCt. op de hoeveelheid, welke boven dat rantsoen in den sluikehandel werd verkocht. Wanneer wij die waar, van dewelke de afwijkingen stoornis brengen in onze berekening, terzijde laten, verkrijgen wij op de twaalf andere artikelen een gemiddelde prijsverhoging van 280 pCt.

„Voor de negen andere waren (kleedingsartikelen, behalve zeepp, steenkool en tafelbier) wisselt de aangestipte verhoging af tusschen 170 en 363 pCt. en is het gemiddelde cijfer 238 pCt. voor de geheele groep.

„De één-en-twintig artikelen, die in aanmerking zijn genomen (de suiker uitgesloten) geven een gemiddelde stijging van 262 pCt.

„Het spreekt evenwel vanzelf, dat de op die wijze verkregen uitslagen voor de studie der prijzen slechts een beoordeelingsgrondslag van zeer betrekkelijke waarde kunnen leveren, gezien vooral het klein aantal waren, dat in aanmerking werd genomen. Door andere artikelen te kiezen zou men natuurlijk merkkelijk verschillende uitslagen verkrijgen. Daarom hebben wij het noodig geacht in onze berekeningen de tweede reeks artikelen, welker keus als willekeurig kan

beschouwd worden, af te scheiden van de eerste, waarin slechts de waren voorkomen, die hier zelf reeds vóór 1914 als kenmerkend werden gekozen en voor dewelke de prijzen door dezelfde personen, in dezelfde plaatsen en op dezelfde wijze werden opgenomen."

Vergelijkende oorlogskosten. — De „Economic World" van 10 Mei j.l. bevat een artikel, dat ontleend is aan een geschrift van Harvey E. Fisk, Bond Department, Bankers Trust Company, New York, waarin eene vergelijking van den schuldenlast van de Vereenigde Staten, de Geallieerden en Duitschland gemaakt wordt. Wij nemen de vergelijkende cijfers, die den stand van zaken op 1 April j.l. aangeven, hier over.

	Schuld	N. Ver	pCt.	Intrest	N. In-	pCt.
	mogen	S.:V.		komen	I:N.Ink.	
Vereenigde Staten	24	300	8,00	1.000	60,0	1,66
Groot-Brittannië	36	120	30,00	1.575	15,5	10,16
Frankrijk	36	90	40,00	1.800	12,0	15,00
Italië	12,6	40	31,50	548	7,5	7,30
Duitschland	39	80	48,75	1.950	10,0	19,50

De cijfers in de kolom schuld, nationaal vermogen, intrest en nationaal inkomen vertegenwoordigen biljoenen Dollars.

Omgeslagen geven deze bedragen per inwoner de volgende cijfers:

Bevolking (in miljoenen)	Schuld	N. Ver-	Intrest	N. In-
	\$	mogen	\$	komen
107 Vereen. Staten	224	2803	9,34	560
46 Groot-Brittannië	782	2608	34,24	337
40 Frankrijk	900	2250	45,00	300
36 Italië	350	1111	15,22	208
65 Duitschland	600	1231	30,00	154

Naar uit de begeleidende opmerkingen blijkt, heeft de schrijver bij zijne becijfering al vast er mede gerekend, dat Elzas-Lotharingen deel vormt van Frankrijk en niet van Duitschland. Wij vinden in het artikel niet vermeld, naar welken maatstaf de omrekening der vreemde bedragen heeft plaats gevonden. Er is in deze kolommen al eens op gewezen — p. 767, jaargang 1917 — dat bij het door den oorlog ingetreden koersniveau der vreemde valuta's men met het verrichten van de omrekening in eenzelfde munt zich spoedig bezondigt aan het geven van een niet geheel juist beeld.

BOEKAANKONDIGING.

A. Deking Dura: Een en ander over de afwatering in Overijssel. Eerste gedeelte: Het Noorder Kwartier, de Vechtstreek met de Dedemsvaart, het IJsselgebied en Salland. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1919, 50 blz.

De mededeelingen van de Directie van den Landbouw omtrent den invloed van den waterafvoer op het Nederlandsch Landbouwbedrijf hebben geleerd hoe zeer belangrijk de productie van den bodem in tal van streken van ons land verhoogd zou kunnen worden door betere afwatering, waardoor een eminent economisch belang gediend wordt. De zaak wordt hier bepaaldelijk van een zuiver landbouwkundig standpunt bezien en niet steeds kan daarbij door gebrek aan kennis op technisch en waterstaatkundig gebied worden nagegaan of datgene wat voor de verhoogen der productiviteit van den bodem noodig is, uit een economisch oogpunt ook gerechtvaardigd is. Het is daarom hoogst gewenscht, dat in zulke kwesties ook bevoegde waterstaatsingenieurs hun stem laten hooren.

Het is dan ook een zeer gelukkige gedachte van den oud-hoofdingenieur van den Provinciaal Waterstaat in Overijssel A. Deking Dura, om in het boven aangegeven werk zijn op langjarige ervaring en uitgebreide kennis berustend oordeel te geven omtrent de mogelijkheid van verbetering der afwatering van verschillende deelen van gemeld gewest. Een goede oplossing voor de in ons land vaak zoo moeilijke af-

wateringskwesties kan toch slechts verkregen worden, wanneer de ingenieur, zich grondende op de eischen in het landbouwbelang gesteld, die werken ontwerpt, welke met het oog op de voordeelen, die zij voor de vermeerdering van de productiviteit van den grond opleveren, economisch verantwoord zijn.

De schrijver gaat achtereenvolgens voor verschillende afwateringsgebieden na, hoe de toestand thans is, hoe deze bereids verbeterd is en hoe deze verder verbeteren zal door de uitvoering van tal van in voorbereiding zijnde werken, waarbij zooveel noodig critiek op de bestaande plannen wordt gegeven. Verder wordt nagegaan waar nog verdere verbeteringen aangebracht kunnen worden en waar men, met het oog op de hooge kosten van verbetering, in een niet feilloozen toestand zal moeten berusten.

De schrijver constateert, dat het groote belang van goede ontwatering door belanghebbenden meer en meer wordt ingezien en daaraan zal de uitgebreide zorg voor voorlichting op landbouwkundig gebied in ons land wel niet vreemd zijn; bemalingsplannen vinden dan ook steeds meer steun en op tal van plaatsen is besloten tot stichting van stoomgemalen, waardoor in de naaste toekomst de opbrengst der landerijen belangrijk grooter zal worden. Er wordt op gewezen, hoe deze bemaling op de meeste plaatsen noodig blijft, ook al zal de afsluiting der Zuiderzee tot stand zijn gebracht; wel zullen dan de zeer hooge standen, waardoor belangrijke oppervlakten land in Overijssel en Drente onder water worden gezet, niet meer voorkomen, maar het is niet slechts noodig, dat het land niet overstroomd wordt, het moet evenzeer voldoende diep ontwaterd worden en dat is alleen mogelijk met behulp van kunstmatige bemaling, welke intusschen door verlaging van den gemiddelden buitenwaterstand na afsluiting der Zuiderzee minder kostbaar zal worden, omdat minder hoog opgemalen behoeft te worden. Door het verdwijnen van hooge waterstanden, na afsluiting der Zuiderzee, zullen echter ook wel bemalingen achterwege kunnen blijven. Tengevolge van ruime verspreiding van electriciteit zal het mogelijk worden kleine complexen op eenvoudige wijze met elektrische gemalen goed te ontwateren.

Op de groote betekenis van den goeden toestand der waterlopen wordt door den schrijver bij herhaling gewezen, waarbij dan aangegeven wordt, dat deze veelal eerst bij een ruilverkaveling, waarop krachtig wordt aangedrongen, verkregen kan worden.

Ook de administratieve maatregelen, noodig om tot de uitvoering en het beheer der noodige werken te komen, worden aangegeven.

Hiermede zijn de voornaamste punten, die uit een algemeen economisch oogpunt meer bepaaldelijk van belang zijn, aangegeven; bespreking van het werk uit een zuiver waterstaatkundig oogpunt valt buiten het kader van dit tijdschrift. Wie belang stelt in de verbetering van den waterstaatkundigen toestand, van het bepaalde deel van ons land, waarop het boekje betrekking heeft, zal daarvan ongetwijfeld groot nut kunnen trekken; aan het woord van den bevoegden waterstaatsingenieur dient in zulke zaken een ruime plaats ingeruimd te worden.

Het boekje zou aan overzichtelijkheid kunnen winnen, zoo in den tekst tusschen de hoofdstukken, welke bepaalde gebieden behandelen, eenige ruimte ware gelaten en de titel daarboven was geplaatst.

V. v. K.

De West-Indische Gids. Algemeene Uitgevers Maatschappij, Amsterdam, verschijnt den 15den van iedere maand.

Beginnende met de Mei-aflevering is dit nieuwe tijdschrift verschenen, waarvan wij de oprichting met instemming begroeten. Als redacteuren vinden wij vermeld Dr. H. D. Benjamins, Prof. Dr. J. Boche, Mr. D. Fock en den heer C. A. J. Struycken de Roysancour,

namen, die op het gebied der West-Indische zaken niet onbekend in het oor klinken.

De moedelozen en laksen, die Nederland maar liever van zijn West-Indisch bezit ontdaan zagen, vormen gelukkig slechts een zwakke groep, het moederland wil zijn Amerikaansche koloniën niet vergeten en het wordt dan ook gaarne over hen ingelicht. Die inlichting mag ook zeer wenschelijk genoemd worden, want de bekendheid onder het Nederlandsch publiek met West-Indië is in de laatste jaren ten achter gebleven bij de wetenschap, die over de Oost-Indische kolonie verspreid is. Een ieder weet van Suriname, dat het opleving noodig heeft, van Curaçao, dat de uitbreiding van het verkeer in de Amerikaansche zeeën voor het eiland een betere kans opende. Met optimisme blijft men afwachten, ook daden zijn hier en ginder aan te wijzen, waarmede de toestand, naar gehoopt wordt, beter zal worden. Thans was daarom wel de tijd om een periodiek, speciaal aan West-Indië gewijd, te doen verschijnen.

De kennismaking met de eerste twee afleveringen, die het licht gezien hebben, vestigt den indruk, dat het maandschrift de kennis zal verbreiden, waaraan behoefte is. In ruime verscheidenheid vinden we artikelen opgenomen, die zich bezighouden met onderwerpen, voor de bekendheid met de West-Indische koloniën van belang.

Den inhoud van den West-Indischen Gids zal men van nu af geregeld opgenomen vinden bij het „*Overzicht van Tijdschriften.*” H.

De Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Zwitserland heeft zich door de hoge kosten, thans aan het doen vervaardigen van drukwerken verbonden, niet laten afschrikken een royaal uitgevoerd en omvangrijk Jaarboek uit te geven, achtereenvolgens in de Nederlandsche, Fransche en Duitsche taal geschreven. Het afgelopen jaar — leest men in het voorwoord — was voor de ontwikkeling van de Kamer zeer gunstig. Volgend op het jaarverslag is aan een aantal bijdragen een plaats gegeven, zoo b.v. opstellen over de Zwitsersche Industrie, het Ambachts- en Nijverheidsonderwijs, enz. Indien de Kamer op deze wijze medewerkt aan de economische voorlichting in geschrifte, doet zij zeker nuttig werk. Uitbreiding naar deze richting, waarbij volledigheid betracht wordt en vooral onderwerpen gekozen worden, betrekking hebbende op de Nederlandsche handelsbelangen in Zwitserland, moge door het werkzame bestuur met succes nagestreefd worden. II.

Wij ontvingen het Statistisch Jaarboek der Gemeente Amsterdam, uitgegeven door Het Bureau van Statistiek der Gemeente, 14de Jaargang (1917), met een omvang van 332 pagina's. In deze editie komen eenige nieuwe gegevens voor, waarbij over den arbeid, met name den omvang van den fabrieksarbeid, de bedrijvigheid in de haven en in de bouwvakken, de vakverenigingen, werkstakingen en uitsluitingen. Verder zijn verschillende hoofdstukken aangevuld met gegevens omtrent nieuwe gemeentediens-ten (woningbeurs, girokantoor, centrale keuken, volkstuinen). Daarnaast treft men nog eenige andere uitbreidingen aan, b.v. in het hoofdstuk „Financiën” is de tabel omtrent de financieele uitkomsten der exploitatie van grondeigendommen der gemeente uitgebreid en zijn de financiën van het girokantoor opgenomen. Aan het hoofdstuk „Handel, Crediet- en Verzekeringswezen” zijn cijfers over geld- en wisselkoersen toegevoegd. Ten slotte vermelden wij nog gegevens omtrent de periodieke pers. Men constateert wel eens slordigheden in de samenstelling. Wij willen er één aanstippen. In het voorbericht worden de nieuwe gegevens omtrent de periodieke pers genoemd, onder bijvoeging: tabel 327. In den inhoud wordt verwezen naar pagina 331, in het register naar pagina 334. De

gegevens vormen echter tabel 329 en staan op pagina 332.

Van het bekende Statistisch Zakboekje der Gemeente Amsterdam verscheen de editie 1919. De gelukkige gedachte, die het Bureau van Statistiek gehad heeft de vervaardiging van deze voor geïnteresseerden zoo uiterst handige cijferbron in miniatuur-bestek te verrichten, waarin men — om er enkele uit te kiezen — bij voorkomende behoefte gegevens vinden kan over: geographische ligging, bevolking, verlichting, faillissementen, wetenschappelijke genootschappen, periodieke pers, nijverheid, aanbestedingen, bankinstellingen, wisselkoersen, nachtverblijven, enz. enz. van de stad Amsterdam, heeft reeds genoeg waardeering gevonden, dan dat het noodig zou zijn van het boekje hier nog veel te zeggen. Voor den prijs van dertig cents, is het onder ieders bereik.

Wij ontvingen de Wetenschappelijke Balans op 31 December 1917 der Rijksverzekering-bank, Deel I (met 6 bijlagen), opgemaakt ingevolge artikel 17 der Ongevallenwet 1901.

Verschenen is eene brochure: Verhouding der Sawahpadi-productie tot de dichtheid der bevolking op Java en Madoera in en ultimo 1917, door Jhr. C. de Savornin Lohman, No. 1 der serie 1919 van de Publicaties van de Afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg.

Wij kwamen in bezit van het Annual Report on Reforms and Progress in Chosen (Korea) 1916—'17, waaruit wij het vorige jaar een tweetal artikelen samenstelden, pag. 566 en 617. Ook ditmaal is het verslag, vervaardigd door het Gouvernement-Generaal van Chosen te Keyo (Scoul), belangwekkend en treft de goed verzorgde uitvoering. Een groot aantal fraaie reproducties van foto's vult den tekst aan.

Men zendt ons het Port of Hull Annual voor 1919. A Compendium of the Commerce, Industries and Trading Facilities of Kingston-upon-Hull, uitgegeven door de „Hull Trade & Transit”, prijs 2/6, waarin men diverse bijzonderheden vindt inzake handel en accommodaties van de haven Hull, van belang voor degenen, die met die plaats zaken doen.

De behoefte blijkt gevoeld te worden telkens weer stemmen te laten hooren, die zich keeren tegen pogingen om hier te lande het denkbeeld ingang te doen vinden, dat onze West-Indische koloniën aan de Vereenigde Staten van Amerika behooren te worden verkocht. Een sympathiek en belangwekkend geluid verneemt men uit een geschriftje van den heer W. R. Menkman, Nederland en West-Indië één, uitgegeven door de „West-Indische Kamer”. Deze instelling, het zal den lezer niet onbekend zijn, werd 6 December 1918 onder voorzitterschap van den heer Van Asheck, oud-gouverneur, te Amsterdam opgericht met het doel om alles te doen wat de handelsbeteekenis van Ned. West-Indië naar voren kan brengen.

Wij waardeeren gaarne de moeite, die de heer Menkman zich voor de samenstelling van zijn met zorg bewerkt geschriftje getroost heeft, maar het wil ons voorkomen, dat de chimère van den verkoop van de West, mocht ze onverhoopt nogmaals de pen van een malcontenten schrijver verlaten, beter onmiddellijk in den doofpot ware te stoppen. Voor de overgrootste meerderheid van het Nederlandsche publiek, dat toch niets van den verkoop wil weten, zal gelden: qui prouve trop ne prouve rien. H.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	21 Juni 1919	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15 Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15 Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 4 " 23 " '14 5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 1/2 " 4 Jan. '19	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	6 " 13 Juni '19	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	5 1/2 " 11 Mei '19	4 1/2 " 11 " '14
Zwitserse Nat. Bk.	5 1/2 " 3 Oct. '18	3 1/2 " 19 " '14
Belgische Nat. Bk.	4 " 12 Juni '19	4 " 30 Jan. '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " 24 Sept. '03
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
21 Juni '19	3 1/2 1)	3	3 5/16	4-5/8	—	5-1/2 1)
16-21 J. '19	3 1/2 2)	2 1/2-3 1/4	3 5/16	4-5/8	—	4 1/2-12 1/2
9-14 J. '19	3 1/2-5/8	3-1/4	3 5/16	4-5/8	—	5 3/4-10 1/2
2-7 J. '19	3 5/8-3/4	3 1/2-4	3 5/16	4-5/8	—	5 1/2-10 1/2
17-22 J. '18	2 1/4-7/8	3-3/4	3 1/2-1 1/2	4-5/8	—	2 1/2-6
18-23 J. '17	2	2 3/4-3 1/2	4 5/8-5/8	4-5/8	—	5-6
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 20 Juni. 2) Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgelopen week 1 pCt. hooger.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De levendigheid op de wisselmarkt blijft nog steeds aanhouden. Ook deze week waren de omzetten groot en overtroffen verre de bedragen, die vóór den oorlog verhandeld werden. Een enkele uitzondering hierop maakt Londen, dat in den laatsten tijd bepaald minder verhandeld wordt. De stemming was vast voor Londen, New York en Berlijn, daarentegen was Parijs flauw, terwijl België bijna onveranderd bleef.

Voorals Marken werden weder in groote posten verhandeld en liepen in de laatste dagen der week belangrijk op, zoodat een koersverbetering van bijna f 4,— intrad. Heden was de markt buitengewoon stormachtig met groote schommelingen, waardoor het verschil tusschen de hoogste en de laagste afdoeing ongeveer f 3,75 bedroeg.

Van de neutrale wissels was Zwitserland aanmerkelijk vaster, 47,40—48,15. Skandinavie daarentegen ongeveer onveranderd. In den Indischen koers, die gedurende enkele weken zeer flauw was en voor 99 1/2 sterk aangeboden, is eenige verbetering ontstaan door vraag van Engeland en Amerika, zoodat nu 99 5/8 wordt geboden.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	België 1)	New York 1)
16 Juni 1919..	11.72 1/2	39.90	16.30	8.25	38.27 1/2	2.53 3/4
17 " 1919..	11.77	40.22 1/2	16.75	8.25	38.35	2.54 1/4
18 " 1919..	11.78 1/2	39.80	16.50	8.10	38.22 1/2	2.54 3/8
19 " 1919..	11.80 1/2	39.40	16.20	8.25	38.15	2.55 1/4
20 " 1919..	11.82	39.50	18.50	8.50	38.20	2.55 3/8
21 " 1919..	11.81	39.75	19.90	10.—	38.30	2.55 3/8
Laagste d. w. 1)	11.72	39.20	16.—	8.10	38.—	2.53 1/2
Hoogste " " 1)	11.83 1/2	40.25	20.50	10.—	38.45	2.55 3/4
14 Juni 1919..	11.78	39.75	16.15	8.10	38.30	2.54 1/2
7 " 1919..	11.87 3/4	39.90 2)	17.30 2)	8.90 2)	38.50	2.56 1/4
Muntpariteit ..	12.10 5/8	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 6 Juni.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiania 1)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
16 Juni 1919	66.05	61.30	64.55	47.45	51.15	99 1/2-100
17 " 1919	66.25	61.55	64.40	47.55	50.75	99 1/2-100
18 " 1919	66.15	61.30	64.40	48.10	51.25	99 1/2-100
19 " 1919	66.—	61.25	64.30	48.—	51.40	99 1/2-100
20 " 1919	66.30	61.40	64.35	47.95	51.30	99 1/2-100
21 " 1919	66.10	61.—	64.40	48.—	51.37 1/2	99 1/2-100
L'ste d. w. 1)	65.80	60.90	64.10	47.20	50.25	99 1/2
H'ste " " 1)	66.40	61.60	64.65	48.25	51.50	100
14 Juni 1919	64.60	61.50	64.60	47.75	51.25	99 1/2-3/4
7 " 1919	65.90 2)	60.45 2)	64.60	48.77 1/2	51.60	99 1/2-3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 6 Juni.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in fs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
21 Juni.... 1919	4.61.85	6.38	nom.	39
Laagste d. week..	4.61.50	6.27	nom.	39
Hoogste " " ..	4.62.25	6.48	nom.	39 1/8
14 Juni ... 1919	4.62.10	6.35	nom.	38 7/8
7 " 1919	4.64.25	6.45	nom.	38 13/16 1)
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

1) Koers van 4 Juni.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	7 Juni 1919	14 Juni 1919	Tijdperk 16-21 Juni 1919		21 Juni 1919
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 15/32	97 15/32
*B. Aires) ..	d.p.g.d.pes.	51 5/8	51 1/2	50 3/8	51 5/16	50 15/16
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/8 1/2	1/8 1/2	1/8	1/8 1/16	1/8 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	3/6 1/2	3/6 1/2	3/6 1/2	3/6 1/4	3/6 1/2
Lissabon	d.p.pescudo	30 5/8	30 5/8	29 3/4	30 3/4	30 1/4
Madrid	Peset. p. £	23.00	23.11	22.94	23.09	23.07
*Montevideo 1)	d.p.peso	57 1/2	56	54 5/8	55 1/8	54 7/8
Montreal....	\$ per £	4.76 3/4	4.74 3/8	4.73 1/4	4.75 3/4	4.74 1/2
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	14 7/16	14 1/2	14 1/2	14 1/2	14 1/2
Rome	Lires p. £	37.08	36.35	36.70	37.50	37.35
Shanghai ..	sh/d.p.tael	5/3	5/4 1/2	5/4	5/4 1/2	5/4 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/4 7/32	2/4 1/4	2/4 1/8	2/4 5/16	2/4 7/32
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	11 1/2	10 3/4	10 3/4	11	11
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2 3/4	2/2 1/2	2/2 1/4	2/2 3/4	2/2 1/2

* Koersen van den dag voorafgaande aan de data in het hoofd vermeld. 1) Telegrafisch transfert.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
21 Juni 1919.....	54 1/4	111 1/4
14 " 1919.....	54 1/4	111 1/8
7 " 1919.....	53 1/8 1)	109 1/8
31 Mei 1919.....	53	108 1/4 2)
22 Juni 1918.....	48 7/8	99 1/2
23 Juni 1917.....	39 7/8	78 1/2
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

1) Koers van 6 Juni. 2) id. van 29 Mei.

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. 1)	5 pCt. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. 1)
19 Juni 1919..	1.076	58.650	540	17.151	37.253
12 " 1919..	2.033	58.650	536	17.152	36.789
5 " 1919..	1.809	58.650	532	17.150	36.449
31 Mei 1919..	1.368	58.650	520	17.145	36.151
20 Juni 1918..	11.393	19.100	53.200	13.162	65.911

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 Juni 1919.

Activa.

Binnenl. Wis-	H.-bk. f	87.204.129,73 ^{1/2}	
sels, Prom.,	B.-bk. "	397.265,61	
enz. in disc.	Ag.sch. "	22.047.102,14	f 109.648.497,48 ^{1/2}

Papier o. h. Buitenl. in			
disconto			
Idem eigen portef. f		25.434.813,—	
Af: Verkocht maar voor			
de bk. nog niet afgel. "			25.434.813,—

Beleeningen	H.-bk. f	135.043.124,57	
incl. vrsch.	B.-bk. "	11.530.023,47	
in rek.-crt.	Ag.sch. "	56.285.759,84 ^{1/2}	
op onderp.			f 202.858.907,88 ^{1/2}

Op Effecten	f	197.479.607,88 ^{1/2}	
Op Goederen en Spec. "		5.379.300,—	202.858.907,88 ^{1/2}
Voorschotten a. h. Rijk			11.449.540,03

Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	56.411.325,—	
Muntmat., Goud ..		606.190.175,37	
			f 662.601.500,37
Munt, Zilver, enz. "		8.701.834,57 ^{1/2}	
Muntmat., Zilver ..			671.303.334,94 ^{1/2}

Effecten			
Bel. v. h. Res.fonds. f		4.572.607,50	
id. van ^{1/2} v. h. kapit. "		3.984.588,87 ^{1/2}	8.557.196,37 ^{1/2}
Geb. en Meub. der Bank			3.312.000,—
Diverse rekeningen			81.329.171,97
			f 1.113.893.461,69

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		5.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop		1.001.959.415,—	
Bankassigatiën in omloop		3.918.888,63	
Rekening-Courant saldo's:			
Van het Rijk	f		
Van anderen		79.671.918,60	79.671.918,60
Diverse rekeningen		3.343.239,46	
			f 1.113.893.461,69

Beschikbaar metaalsaldo	f	453.176.229,31	
Op de basis van ^{1/2} metaaldekking		236.066.184,86	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop			
dan waartoe de Bank gerechtigd is ..		2.265.881.145,—	

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	6.469.309,62	
Buitenlandsche wissels		1.070.182,—
Beleeningen		844.570,06 ^{1/2}
Goud	633.000,35 ^{1/2}	
Zilver	209.653,65 ^{1/2}	
Bankbiljetten		7.434.345,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	16.090.163,85 ^{1/2}	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
21 Juni 1919	662.602	8.702	1.001.959	83.591
14 " 1919	661.969	8.492	1.009.394	67.100
7 " 1919	661.969	8.175	1.015.654	79.187
31 Mei 1919	661.969	7.938	1.025.962	85.180
24 " 1919	661.979	7.725	1.024.837	85.531
17 " 1919	662.160	7.545	1.042.667	104.158
10 " 1919	662.389	7.359	1.061.881	74.220
3 " 1919	662.835	7.262	1.083.454	48.581
26 April 1919	663.348	8.114	1.034.638	94.915
19 " 1919	666.605	8.952	1.025.906	93.872
12 " 1919	667.070	8.851	1.020.674	90.518
5 " 1919	667.947	8.733	1.019.207	81.820
29 Maart 1919	669.334	9.750	1.011.223	82.202
22 Juni 1918	717.645	7.638	902.474	69.158
23 Juni 1917	603.159	7.569	738.635	68.497
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Deknings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
21 Juni 1919	109.648	64.000	202.859	453.176	62
14 " 1919	103.179	57.000	203.703	454.785	62
7 " 1919	118.617	72.000	216.039	450.799	61
31 Mei 1919	117.372	72.000	234.150	447.302	60
24 " 1919	125.459	78.000	212.287	447.254	60
17 " 1919	153.333	101.000	228.517	439.960	58
10 " 1919	147.102	88.000	226.085	442.146	59
3 " 1919	144.892	80.000	231.978	443.305	59
26 Apr. 1919	139.716	93.000	225.975	445.163	60
19 " 1919	143.344	94.000	206.089	451.211	60
12 " 1919	140.327	94.000	200.495	453.290	61
5 " 1919	137.031	99.000	194.720	456.077	61
29 Mrt. 1919	119.690	87.000	195.746	459.997	62
22 Juni 1918	43.960	18.000	119.558	530.001	75
23 Juni 1917	52.879	40.000	79.469	448.344	76
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van ^{1/2} metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	14 Juni 1919	21 Juni 1919
Aan schatkistpromessen ..	f 432.340.000,—	f 432.340.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	57.000.000,—	64.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	67.560.000,—	67.545.000,—
Aan zilverbons	53.398.187,—	52.949.610,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
7 Juni 1919	***	***		332.000
31 Mei 1919	***	***		328.500
24 " 1919	***	***		327.800
26 April 1919	127.368	9.249	213.210	121.451
19 " 1919	127.269	9.419	213.115	120.023
12 " 1919	127.356	9.553	214.701	118.937
5 " 1919	127.009	10.530	211.469	123.292
8 Juni 1918	101.357	15.292	190.304	64.362
9 Juni 1917	74.489	20.491	163.035	38.210
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Deknings-percentage
7 Juni 1919		200.900		***	70.200	***
31 Mei 1919		198.200		***	69.200	***
24 " 1919		201.400		***	69.900	***
26 Apr. 1919	8.209	20.419	75.811	8.890	69.961	41
19 " 1919	8.548	24.599	79.331	9.443	70.329	41
12 " 1919	8.594	23.700	78.175	10.817	70.466	41
5 " 1919	8.500	20.832	78.731	8.515	70.880	41
8 Juni 1918	8.041	23.028	70.267	23.844	65.887	46
9 Juni 1917	6.654	35.577	56.288	11.354	56.260	47
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van ^{1/2} metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulante	Andere opschbare schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
19 April 1919 ..	980	1.650 ²⁾	828	1.347	228
12 " 1919 ..	973	1.659 ³⁾	828	1.343	212
5 " 1919 ..	970	1.702 ⁴⁾	906	1.368	207
29 Maart 1919 ..	965	1.618 ⁵⁾	883	1.345	171
20 April 1918 ..	582	1.293	735	1.118	844
21 April 1917 ..	749	1.097	1.080	923	454
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa. 2) Hiervan zilverbons 267 dz. gld. 3) idem 266 dz. gld. 4) idem 252 dz. gld. 5) idem 274 dz. gld.

Onder den krachtigen invloed van de acceptatie van het vredesvoorstel zijn de Centrale valuta's in het buitenland en ook te onzent zeer sterk gemonteerd. Juist heden bestond overweldigende vraag naar Marken-valuta's, een-deels ter dekking van vooraf aangegane contramine-posities, anderdeels voor speculatieve hausse-doeleinden en ten slotte teneinde de noodige fondsen in handen te krijgen tot aankoop van fabricaten voor industriële doeleinden.

Zooals reeds hierboven gezegd, weerspiegelt het tijdsverloop, waaromtrent hier ter plaatse verslag wordt uitgebracht, aan de beurs te Berlijn nog geenszins het gunstig resultaat van de vredessluiting. De beurs was over het algemeen ongeanimeerd gestemd. Wel traden geen groote verkooporders op den voorgrond, doch aan den anderen kant bestond er volstrekt geen animo tot het entameeren van nieuwe affaires. De rijksleeningen, voornamelijk de oorlogsleeningen, waren gedrukt, niet slechts in verband met de deprimeerende positie, waarin de Marken-valuta in het buitenland zich gedurende de gansche week bevond, doch ook naar aanleiding van het feit, dat de aflossing à pari der oorlogsleeningen thans slechts wordt toegestaan aan hen, die legergoederen koopen en die dan nog kunnen bewijzen, dat zij tot de oorspronkelijke inschrijvers hebben behoord. Alleen bestond er een tijdelijke opleving voor buitenlandsche waarden en buitenlandsche coupons, hetgeen natuurlijk in nauwe relatie met den reeds gereleveerden lagen Markenstand moet worden gebracht.

Van de beurzen te Parijs en te Londen is geenerlei nieuws van eenige betekenis tot ons gekomen. Hoewel men zich daar in de sterke positie van absolute overwinnaars heeft bevonden, wierp de mogelijkheid van een hervatting van den krijg (zij het niet in denzelfden omvang als vroeger) ook haar schaduwen op de effectenmarkten. Ook hier kan derhalve van ongeveer dezelfde stemming als te Berlijn gewag worden gemaakt.

Alleen te New York waren de omzetten van groote betekenis en was de stemming ter beurze over het geheel veel optimistischer dan op de markten in Europa. In deze kolommen is reeds vaak in het licht gesteld aan welke motieven deze stemming moet worden toegeschreven, motieven welker kracht tot dusver nog niets heeft ingeboet. Op enkele dagen bestond er weliswaar groote verkoopdrang, doch deze moet louter worden toegeschreven aan markttechnische factoren, o.a. de geldmarkt betreffende. Deze was af en toe tot een hoogte opgevoerd, waarbij het verkrijgen van kapitaal voor speculatieve doeleinden vrijwel buitengesloten was, hetgeen natuurlijk geweldige realisaties ten gevolge heeft gehad. Nochtans hebben deze niet langer dan eenige dagen geduurd en is op dit oogenblik een vrij normale toestand weder overheerschend geworden, zoodat de overwegingen van economischen en politieken aard weder den vrijen armslag hebben gekregen. Wat de economische factoren betreft, treden hier in het bijzonder op den voorgrond de buitengewoon gunstige oogstvooruitzichten, benevens de overvloed van grondstoffen en materiaal op alle gebied, waardoor de Vereenigde Staten voor de eerstkomende jaren vrijwel als eenige leveranciers van het uitgeputte Europa zullen kunnen optreden. Hierbij komt de totale wijziging op financieel gebied. Waar 5 jaar geleden de Unie voortdurend bij de geldgevers in Europa moest aankloppen om in haar behoefte aan uitbreiding op verschillend gebied te voorzien, is thans de betalingsbalans volkomen ten gunste van de Vereenigde Staten gekeerd en komen zij in aanmerking om als credietgevers op te treden.

Het spreekt van zelf, dat dit vooruitzicht mede de hoop op een groot politiek overwicht doet opkomen, waardoor de gansche gedachtengang van het Amerikaanse volk en derhalve ook van de beurs in optimistische banen wordt geleid. Men houdt dan ook op dit oogenblik minder rekening met de reeds behaalde resultaten der verschillende ondernemingen, noch met de directe winstvooruitzichten, doch meer en meer richt men het oog op de verder afgelegene toekomst. Zoo waren b.v. Steels, die thans slechts 5 pCt. dividend geven, aanmerkelijk boven pari gevraagd, terwijl er ook goede animo bestond voor Marinewaarden in verband met het niet doorgaan van den verkoop der bezittingen aan Britsche houders, waarmee men een goede toekomst voor de handelsvloot der Vereenigde Staten verbindt. Ook tracht men in gebieden, die tot dusver voor het Amerikaanse kapitaal niet in sterke mate openstonden, terrein te winnen, getuige het plan van de Irving and Guaranty Trust tot oprichting van een groote bank, in samenwerking met Scandinavische belangen, ter exploitatie van Russische ondernemingen.

Waar de afgelopen berichtperiode weinig nieuws te aanschouwen heeft gegeven op het gebied van de gewoonlijk

hier behandelde beurzen, kan het van belang worden geacht een blik te slaan op de ontwikkeling van de nieuw opgerichte staten, in het bijzonder van de Tschecho-Slowakische republiek. In de Nationale Vergadering dezer republiek gaf de bekende Minister van Financiën, Rasin, kortelings eenige beschouwingen, die voor de beoordeeling van de economische en financieele positie van het land van belang kunnen zijn. Hij deelde o.a. mede, dat Tschecho-Slowakije gedurende den oorlog sterk heeft geleden en dat alle blokkade maatregelen, die de Entente tegen de Donaumonarchie in toepassing bracht, de Tschecho-Slowakische industrie zware wonden hebben geslagen. Aan de hand van voorbeelden gaf hij daarna eenige ophelderingen aangaande de betekenis van het nieuwe Staatsgebouw, waartoe 95 pCt. van de gezamenlijke textielindustrie, 85 pCt. der katoenspinnerijen en 50 pCt. van de automobiel- en machine-industrie der oude Donaulanden behooren. Al deze takken van industrie lagen bijna volkomen stil; slechts die bedrijven konden worden gaande gehouden, waartoe de noodige grondstoffen van eigen oorsprong waren. Hiertoe behoorden vóór alles de suikerraffinaderijen. De groote houtzagerijen van het land moesten eveneens stil worden gelegd, daar al het hout voor oorlogsdoeleinden in beslag was genomen.

Betreffende de financiën deelde de Minister mede, dat de voornaamste inkomsten bestonden uit de belastingopbrengsten op den alcohol en het bier, welke bron echter volkomen drooggelegd was. Desniettegenstaande was het gelukt het gewone Staatsbudget voor het laatste jaar met een actief-saldo van 181 miljoen Kronen af te sluiten. Een verdere voornamste hulpbron voor de consolideering der financieele verhoudingen ziet Rasin voor de toekomst in de inkomsten der Spoorwegen, die voor het grootste gedeelte door den Staat worden beheerd. Weliswaar sluit de balans der gezamenlijke Spoorwegen met een tekort van 600 miljoen Kronen, maar door verbetering van materiaal en teruggave van in Oostenrijk achtergehouden locomotieven, waggons, enz., hoopt men het bedrijf beter te doen functionneeren.

Tegenover deze vrij gunstige uiteenzetting staat echter de bijna onoverkomelijke hinderpaal van een geweldig tekort op de buitengewone begroting, waarvan het passief-saldo niet minder dan 3324 miljoen Kronen bedraagt. De regeering koestert het plan dit deficit niet alleen door leeningen te delgen, doch wil een derde gedeelte der buitengewone uitgaven door nieuwe belastingen dekken. Voorgesteld zal worden een belasting van 6 pCt. op inkomsten uit vermogen en belastingen op goederenomzetten. Voorts een heffing uit de winst van buitenlandsche filialen, een huurbelasting van 20 pCt., een belasting op wijnen, een luxe belasting, verhooging van de alcoholbelasting, 15 pCt. belasting op alle transportondernemingen, enz. Deze gezamenlijke heffingen worden echter nog slechts op 750 miljoen Kronen getaxeerd, zoodat nog een zeer aanzienlijk bedrag ongedekt blijft.

Ook in Polen heeft men met buitengewone geldbehoefte te kampen. Inclusief een juist weder toegestaan crediet van 600 miljoen mark bedragen de gezamenlijke schulden van Polen op het oogenblik niet minder dan 4½ milliard Mark. In groote mate heeft men zijn toevlucht genomen tot het aanmaken van papieren geld der Darlehnskassen, welke niet meer de garantie hebben van de Deutsche regeering. Groote moeilijkheden scheidt de valuta-wijziging; men heeft tot nu toe niet kunnen besluiten een bepaalden omrekeningkoers voor de in omloop zijnde vreemde bankbiljetten te bepalen. Op het oogenblik circuleeren nl. in Polen: Deutsche Markenbiljetten, Poolische Markenbiljetten uit den tijd der Deutsche bezetting, nieuwe Poolische biljetten, Oostenrijksche Kronen en Russische Roebels, welke chaos voorloopig nog niet tot orde is gebracht.

Te onzent heeft de beurs gedurende het grootste gedeelte der berichtperiode eveneens een lusteloos aanzien gehad, in overeenstemming met de tendens aan vrijwel alle buitenlandsche markten. Voor inheemsche staatsfondsen bestond niet de minste belangstelling, hoewel aan den anderen kant de Indische leeningen ook niet reageerden op de bekendmaking der nieuwe emissie ad 180 miljoen gulden 6 pCt. obligaties ten laste van Nederlandsch-Indië, welke tot den koers van 100½ pCt. op den 1en Augustus a.s. aan het publiek ter inschrijving zullen worden aangeboden.

Alleen tegen het slot der week ontwikkelde zich grotere interesse voor enkele buitenlandsche soorten, met name voor Oostenrijksche Staatsschulden, toen steeds sterker tot het publiek de waarschijnlijkheid doordrong, dat het vredesverdrag zou worden geteekend. Daarentegen konden Russische waarden zich nog niet uit haar apathische hou-

ding verheffen en bleven de koersen, hoewel goed gehand- haafd, vrijwel op één hoogte.

Table with columns: 17 Juni 1919, Juni 1920, Juni 1921, and Rijzing of daling. Lists various commodities like Ned. W. Sch., Cert. N. W. S., Oost-Indië, etc. with their corresponding values and price changes.

Ook de locale markten waren nagenoeg onbewogen tot plotseling ook hier een keer intrad. In de eerste plaats reageerden aandeelen Koninklijke Petroleum-Mij. op deze veranderende tendens. In de claims ontstond een buitengewoon levendige handel tot scherp oplopende koersen, terwijl ook de aandeelen zelf in gelijke verhouding konden monteren.

De geanimeerde stemming plantte zich weldra over op de suikerafdeeling, naar aanleiding van telegrafische berichten uit Indië, volgens welke de afdoeningen van suiker voortdurend tot hogere prijzen plaats vinden. De omzetting uit de tweede hand worden reeds met f 28,50 bericht, zodat het er wel den schijn van heeft, dat de stijgende tendens voor dit koloniale voortbrengsel nog niet onderbroken is.

De scheepvaartmarkt was gedurende deze berichtperiode wel vast gestemd zonder nochtans groote koersvariatiën te aanschouwen te geven. Het bericht der emissie van nieuwe aandeelen der Stoomvaart-Mij. „Noordzee” lokte eenige verkoopen voor dit fonds uit, hetgeen echter niet terugwerkte op de overige aandeelen dezer markt.

Table with columns: 17 Juni 1919, Juni 1920, Juni 1921, and Rijzing of daling. Lists shipping and trade companies like Holland-Amerika-Lijn, Holland-Gulf-Stoomv.-Mij., etc. with their corresponding values and price changes.

* ex claim. De rubberafdeeling kon tegen het einde der week voor enkele soorten iets monteeren, speciaal voor aandeelen Amsterdam-Rubber-Mij., welke onderneming een vrij belangrijke koffie-aanplant bezit.

gemeen verwacht, dat geen of een zeer klein dividend zal worden gedeclareerd.

De tabaksmarkt heeft geen aanleiding tot nadere bespreking gegeven.

Table with columns: 17 Juni 1919, Juni 1920, Juni 1921, and Rijzing of daling. Lists various banks and companies like Amsterdamsche Bank, Ned. Handel-Mij., etc. with their corresponding values and price changes.

* ex. div. 14 %.

De Amerikaansche markt hield zich in haar bewegingen vrij nauwkeurig aan de aanwijzingen van Wallstreet. De fluctuaties van New York werden hier ter plaatse goed overgenomen, hoewel op enkele dagen, onafhankelijk hiervan, een vrij omvangrijke kooplust voor aandeelen Steel Corporation bestond.

Table with columns: 17 Juni 1919, Juni 1920, Juni 1921, and Rijzing of daling. Lists American and foreign companies like American Car & Foundry, Anaconda Copper, etc. with their corresponding values and price changes.

De goldmarkt bleef doorlopend ruim. Geld op prolongatie circa 3 pCt.

GOEDERENHANDEL GRANEN.

24 Juni 1919.

Het feit, dat eerstdaags de vrede geteekend zal worden, heeft zich slechts in geringe mate in de graanmarkten uitgedrukt. Weliswaar is Chicago met maïs aanmerkelijk gestegen, doch dit is veeleer toe te schrijven aan oogst-vooruitzichten dan wel aan de mogelijkheid, dat Duitschland spoedig aanzienlijke hoeveelheden graan zal betrekken.

De oogstberichten uit de Vereenigde Staten betreffende tarwe blijven onveranderd gunstig; daarentegen heeft de droogte in Europa veel schade berokkend. In Engeland wordt een aanmerkelijk kleinere opbrengst verwacht. Hetzelfde geldt ook voor de meeste landen van het Continent.

De voornaamste handel in tarwe richt zich op Zuid-Amerika, waar de prijs aanmerkelijk lager is dan in Noord-Amerika. Verschillende Regeeringen, waaronder de Nederlandsche, koopen regelmatig f.o.b. Argentinië. Ongetwijfeld zal ook veel van de Duitsche behoefte door Argentinië vervuld worden.

Zooals wij reeds boven opmerkten, zijn de vooruitzichten voor den nieuwen maïsogst in de Vereenigde Staten niet

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Juli	Juli	Juli	Juli	Juli	Juli
21 Juni '19	226	182 ¹ / ₄	71 ¹ / ₂	11,50	5,85	29,45
14 „ '19	226	173 ¹ / ₂	69 ¹ / ₄	11,40	5,70	28,90
21 Juni '18	220	144	72 ³ / ₈	12,45	5,35	24,15
21 Juni '17	203	153 ¹ / ₄	62 ¹ / ₈	18,05	12,85	22,75
21 Juni '16	103 ¹ / ₈	73 ¹ / ₂	39 ³ / ₈	7,25	4,10	11,35
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹) per Dec. ²) per Sept.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	23 Juni 1919	16 Juni 1919	23 Juni 1918
Tarwe	—	—	572,50 ¹)
Rogge (No. 2 Western) ..	—	—	—
Mais (La Plata)	485,—	514,—	—
Gerst (48 lb. feeding)....	453,—	453,—	—
Haver (38 lb. white clipped)	24,—	26,—	—
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	292,50	287,50	—
Lijnzaad (La Plata) ²)....	1015,—	1015,—	—

¹) Regeeringsprijs. ²) Juli/Aug.-aflading.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15—21 Juni 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdvak 1918	15—21 Juni 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdvak 1918	1919	1918
Tarwe	—	37.329	—	3.586	23.965	—	61.294	—
Rogge	440	440	—	—	11.010	—	11.450	—
Boekweit	570	2.208	—	—	—	—	2.208	—
Mais	—	9.569	—	—	1.863	—	11.432	—
Gerst	5.730	27.316	—	—	32.259	—	59.575	—
Haver	719	6.525	—	—	3.768	—	10.293	—
Lijnzaad	—	5.956	—	—	5.484	—	11.440	—
Lijnkoek	2.600	17.677	—	—	100	—	17.777	—
Tarwemeel	—	47.737	—	—	37.435	—	85.172	—
Andere meelsoorten....	795	20.588	—	—	10.573	—	31.161	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Tarwe	2.853	178.868	117.953	—	—	—	178.868	117.953
Mais	—	14.072	66.843	—	—	—	14.072	66.843
Rogge	—	44.725	5.174	—	—	—	44.725	5.174
Tarwemeel	—	132.848	—	—	—	—	132.848	—
Gerst	—	62.373	13.347	—	—	—	62.373	13.347
Haver	—	118.100	—	—	—	—	118.100	—
Lijnkoeken	—	2.412	—	—	—	—	2.412	—
Andere meelsoorten....	—	115.992	—	—	—	—	115.992	—

gunstig en wel doordat de bezaaide oppervlakte aanmerkelijk minder geschat wordt dan verleden jaar, zoodat zelfs bij een goeden oogst de totale opbrengst zeer matig zal zijn. De invoer van mais in de Vereenigde Staten uit Argentinië gaat nog regelmatig voort, doch de totale wekelijkse verschepingen van dit laatste land zijn nog niet van dien aard, dat er spoedig schaarschte van voorraden te verwachten zou zijn.

Gerst en haver blijven vast gestemd met een goeden handel van het eerste artikel naar Engeland en België.

Nederland. Ook hier heeft het oogstbericht een pessimistische tint vooral als men daarbij opmerkt, dat het graan op de gescheurde gronden slecht staat, begrijpt men hoe gelukkig het voor ons land is, dat de oorlog geëindigd is.

De Regeering heeft ook deze week wederom een veiling van 5000 tons Amerikaanse gerst gehouden. De geheele 5000 tons werden tot bijna dezelfde prijzen als de vorige veiling verkocht. De vraag naar deze soort gerst is aanmerkelijk beter en bij het prijsverschil met mais is de prijs voor dit laatste artikel, voor zoover beschikbaar gaat, flink gedaald. Op aflading daarentegen zijn de prijzen onveranderd gebleven, vooral ook omdat tengevolge van het feit, dat bekend geworden is, dat de Regeering met den maïsimpport wenscht aan te vangen, de importeurs geen nieuwe bevrachtingen aandurven. De hoeveelheid direct en indirect op Rotterdam afgeladen mais is zeer voldoende en het verwerkt dan ook verwondering, dat indien er Nederlandsche schepen beschikbaar gesteld kunnen worden voor mais, deze niet vrijgelaten kunnen worden om door den handel op Nederland bevracht te worden, doch dat de Regeering ze moet requireeren om nu, na den vrede een gedeelte van den importhandel van veevoeder op te vatten, dat zij geruimen tijd aan den handel overliet.

Haver blijft flauw met geringen omzet.

Lijnzaad vaster. Na den verkoop van de ca. 9000 tons tot f 929 zakte de oliemarkt geheel ineen, doch gedurende de laatste dagen herstelden de prijzen zich, tengevolge waarvan wederom lijnzaad tot hooger prijs, n.l. f 1010 gehandeld werd. Aangezien de prijzen in Argentinië voortdurend stijgend blijven, worden ook de prijzen hier door de exporteurs regelmatig verhoogd.

Lijnkoeken vast met goeden handel.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Juni	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granulated fob.	
20 Juni 1919..	f —	64/9	37/6	—	7,28
13 „ 1919..	„ —	64/9	37/6	—	7,28
20 Juni 1918..	„ —	64/9	—	—	5,92
20 Juni 1917..	„ 23,—	53/9	19/6	30/6	5,77 a 5,89
21 Juli 1914..	„ 11 ¹ / ₂ /32	18/-	—	—	3,26

Volgens het bericht van F. O. Licht van 13 Juni was toen nog niet voldoende regen gevallen, om aan de algemeene behoefte naar doordringende bevochtiging van den grond te kunnen voldoen. De stand der velden was verschillend, doch over het algemeen nog bevredigend. De rondvraag bij de fabrieken in de tweede helft van Mei gedaan ten opzichte van den nieuwen aanplant duidt op een verminderden uitzaai van 12¹/₂ %. Aangezien echter niet alle fabrieken in Duitschland geantwoord hebben en vooral uit Posen slechts enkele eene opgave verstrekten, kan dit cijfer geen juist beeld geven en blijft F. O. Licht bij een taxatie van ca. 17 % vermindering voor geheel Duitschland, zooals de grenzen in 1914 waren. Het vredesverdrag zal hierin nu nog groote wijzigingen brengen.

De laatste Board of Trade-statistiek in Engeland luidt als volgt:

	Mei 1919	1918	Jan.—Mei 1919	1918
Import Riet.....	134.846	101.768	486.644	528.735 tons
„ Biet.....	—	—	1	7.692 „
„ Geraffineerd	68.818	2.271	178.531	12.352 „
Totaal	203.664	104.039	665.176	548.779 tons
Voorraad in entrepot	342.200	278.350	—	— „
Voorr. raffinaderijen	17.600	32.150	—	— „
Productie	76.259	73.540	339.494	302.682 „
Totaal binnenl. verbr.	165.492	81.796	618.360	385.284 „

Uit Java meldden de sporadisch binnenkomende berichten eene verdere rijzing der markt. Volgens courantenberichten werd voor partijen Sup. uit de tweede hand f 29,— per pikol f.o.b. directe levering betaald, voorts f 27,— voor

Juli- en f 26,— voor Augustuslevering eerste kosten. Afdelingen uit den volgenden oogst werden nog niet gemeld, doch het is niet onwaarschijnlijk, dat reeds het een of ander afgesloten werd.

Over de Europeesche markten valt niets nieuws te berichten. De laatste Cubastatistiek luidt:

	1919	1918	1917
Ontv. der week tot 14 Juni	69.848	51.154	35.367 tons
Totaal sedert 1 Dec. ¹⁾	3.120.481	2.791.075	2.563.452 „
Werkende fabrieken	78	53	39
Exp. d. week tot 17 Mei	112.883	103.324	115.000 tons
Totaal Exp. 1 Jan.—17 Mei	1.641.931	1.415.725	1.566.140 „
Exp. Engeland „ „	303.017	246.726	370.210 „
„ Frankrijk „ „	25.820	7.400	25.420 „
Totaal voorraad 19 Mei	1.126.867	1.082.219	757.000 „

¹⁾ 1918/17/16.

Het aantal der nog in werking zijnde fabrieken vermindert dus vlug.

RUBBER.

De stemming bleef in het begin der afgelopen week flauw en prijzen liepen verder terug tot 1/8 voor loco prima Crêpe. Daarna trad een reactie in en de markt werd vaster, terwijl de noteringen zich konden verbeteren tot 1/9 1/2.

Hoewel de voorraden te Londen buitengewoon groot zijn en thans ruim 24.000 tons bedragen, verwacht men binnenkort wel grotere vraag uit Amerika, zoomede uit de Centrale landen.

De slotnoteringen luiden:

	1919	1918	1917
prima Crêpe loco	1/9 1/2	eindevoorafg. week 1/9	
smoked Sheets „	1/8 1/2	1/8	
prima Crêpe Juni/Sept.	1/9 3/4	1/9 1/2	
„ „ Oct./Dec.	1/11	1/10 1/4	
„ „ Jan./Juni.	2/-	-/-	
Para	2/5	2/5	

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
21 Juni 1919	399.000	16.350	2.311.000	¹⁾	14 15/16
14 „ 1919	493.000	13.850	2.301.000	16.400	14 9/16
7 „ 1919	496.000	12.900	2.500.000	15.200	14 18/32
21 Juni 1918	815.000	4.775	2.838.000	5.500	12 29/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
21 Juni 1919	41.000	1.698.000	91.000	7.300.000
21 Juni 1918	64.000	2.891.000	121.000	12.011.000

¹⁾ Niet genoteerd, laatste notering 18 Juni 17.600.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 28 Mei 1919.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn in de laatste dagen weer sterk gestegen, voornamelijk door slechte oogstberichten. Men zegt, dat de vele regens den oogst in bijna alle districten hebben beschadigd, dat bovendien de aanplant verminderd en de conditie slechter is dan verleden jaar. Bovendien hebben verschillende aankopen voor rekening van Wallstreet de markt gesteund, terwijl ook door de industrie belangrijke aankopen zijn gedaan. Op minder gunstige politieke berichten had gisteren een kleine reactie plaats, doch over het algemeen is de markt zeer vast. Over den Egyptischen oogst valt weinig nieuws te vermelden en prijzen blijven onveranderd.

De vraag voor Amerikaansche garens blijft zeer goed en hoewel de vraag wat verminderd is door de jongste groote stijging, verwacht men, dat dit slechts van tijdelijken aard is en dat vele orders geplaatst zullen moeten worden. De behoefte voor de binnenlandsche consumptie wordt geregeld groter nu er meer weeftouwen aan het werk komen.

Prijzen zijn zeer vast en medio nummers zijn in twee maanden circa 10 pence per pond gestegen, terwijl deze stijging voor de grovere en fijnere nummers slechts circa 7 pence bedraagt. Warpcoen en boomen zijn zeer moeilijk te krijgen, doordat enkele spinners gebrek hebben aan de daarvoor benoedigde katoen, zoodat enkele spinners van

fijne nummers zelfs in het geheel geen offerte willen maken. Ook de exportvraag is verbeterd en er zijn nog wel zaken gedaan in de getwijnde garens voor China, terwijl Indië ook geregeld biedingen zendt zoowel voor enkele als voor getwijnde garens; de groote vertragingen in het telegrafisch verkeer maken echter het tot stand komen van zaken voor deze markt zeer moeilijk. De markten op het vasteland met uitzondering van Holland hebben de laatste stijgingen nog niet gevolgd, doch zullen dit noodgedwongen wel moeten doen. Egyptische garens, zoowel ketting- als inslag-, worden veel gevraagd, doch bundelgarens blijven voorloopig buiten beschouwing. Prijzen van Egyptische garens zijn sedert einde Maart ongeveer 6 pence per pond gestegen.

De doekmarkt is vaster dan ooit. Prijzen blijven geregeld stijgen met een betere vraag van alle markten. Biedingen van Indië en China komen met belangrijke vertragingen binnen en zijn dikwijls te laat, omdat de markt inmiddels weer is gestegen, zoodat vele exporteurs deze orders maar best mogelijk dekken, daar zij vreezen anders nog meer te moeten betalen. Alle kleinere markten koopen geregeld en de binnenlandsche vraag is ook weer beter, dan eenigen tijd geleden.

	21 Mei	28 Mei	21 Mei	28 Mei
Liverpoolnoteringen (loco)	T.T. op Indië	1/8	1/8	
F.G.F. Sakellaridis	26,59	26,59	T.T. op Hongkong	3/6 1/4, 3/6 1/4
G.F. No. 1 Oomra	13,75	14,90	T.T. op Shanghai	*** **

Noteringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands).

	23 Juni '19	16 Juni '19	9 Juni '19	24 Juni '18	23 Juni '17
New York voor Middling ..	33,50 c	32,75 c	32,75 c	30,45 c	27,15 c
New Orleans voor Middling	32,75 c	31,63 c	31,25 c	31,— c	25,25 c
Liverpool voor Middling	19,75 d	19,22 d	19,86 d	22,92 d ¹⁾	19,45 d ²⁾

¹⁾ Good Middling Amer.

²⁾ 22 Juni 1917.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 20 Juni '19	Overeenkomstige perioden	
		1917—'18	1916—'17
Ontvangsten Gulf-Havens..	5966	6027	6954
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	4840	2005	2474
„ „ 't Vasteland.		1209	2125
„ „ Japan etc..		473	453

	20 Juni '19	21 Juni '18	22 Juni '17
Voorraden in duizendtallen			
Amerik. havens	1345	1176	793
Binnenland	1101	852	606
New York	?	149	79
New Orleans	?	382	197
Liverpool	510	274	414

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
23 Juni 1919..	nom.	86.10/-	240.-/-	22.10/-	37.10/-
16 „ 1919..	nom.	83.-/-	241.10/-	23.2/6	36.10/-
24 Juni 1918..	nom.	110.-/-	332.-/-	30.10/-	52.-/-
22 Juni 1917..	nom.	130.-/-	246.12/6	30.10/-	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
16/21 Juni 1919	—	—	f 90.—	8/6	275/-	250/- ³⁾
9/14 „ 1919	—	—	—	8/6 ²⁾	275/-	65/- ³⁾
17/22 Juni 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
18/23 Juni 1917	—	—	„ 7.—	40/-	f 52.25	145/-
Juli 1914	11 d.	7/8	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
16/21 Juni 1919	54/- ⁴	47/6	47/6	51/3	f 10	Kr. 32½
9/14 „ 1919	25/6 ³	47/6	47/6	51/10½	„ 10	„ 32½
17/22 Juni 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	„ 205.-
18/23 Juni 1917	69/-	101/3	150/-	110/-	—	„ 180.-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chill West Europa (salpeter)
16/21 Juni 1919.....	115/- ²	150/- ²	—	—
9/14 „ 1919.....	107/6 ³	160/- ²	—	—
17/22 Juni 1918.....	275/-	500/-	—	185/-
18/23 Juni 1917.....	350/-	450/-	—	175/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

- 1) Voor neutrale schepen. 2) Voor Britsche schepen. 3) Vrij.
4) Voor neutrale schepen onder geallieerde time charter.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 16 tot 23 Juni 1919.

Ook in de afgelopen week was in Rotterdam zeer veel vraag naar scheepsruimte en werd wat beschikbaar was grif opgenomen tegen daghuren van 3¼ tot 4 cents per ton. De meeste schepen gingen wederom naar Antwerpen om daar te laden. Terwijl de meeste schepen, welke naar Strassburg voeren, den laatsten tijd ledig afkwamen, begint men thans ook daar een aanvang te maken met de verschepingen, in hoofdzaak kali, waarvoor een vracht betaald wordt van 5½ tot 6 Francs per ton naar Rotterdam. Ook kleine schepen om hier in Rotterdam te liggen werden veel gevraagd, met dit gevolg, dat somtijds 50 % tot 60 % boven het vastgestelde regeeringsliggeld werd betaald. Te sleepen was er in de afgelopen week naar den Rijn niet veel, ook al een gevolg van het tijdelijk stopzetten van den uitvoer van levensmiddelen naar Duitschland. Het sleeploon bedroeg 50 cents tarief + 80 cents. De kolenscheepingen in de Ruhrhavens naar den Bovenrijn wilden nog maar steeds niet vlotten. Het aanbod naar de verschillende bestemmingen bleef, in hoofdzaak ook door gebrek aan wagons, nog steeds ver beneden het normale. Desniettenstaande werd de vracht naar Mannheim in de afgelopen week toch met 25 pf. hooger genoteerd en werd dus betaald Mk 2,75 naar Mannheim, met de gewone verhoogingen daar boven. Het sleeploon werd hooger genoteerd en bedroeg van de Ruhrhavens naar Mannheim Mk. 5,50 per ton. De waterstand op den Rijn was gunstig; Cauber Pegel wees einde der week Mtr. 2,81 aan.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

's-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

LEEUWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCH - TRANSATLANTISCHE
HYPOTHEEKBANK TE AMSTERDAM

WERKT IN CANADA MET EIGEN KANTOREN
DIRECTIE: J. MEES TE AMSTERDAM, L. DROOGLEEVER FORTUYN TE WINNIPEG

5 en 6 % **PANDBRIEVEN**
IN STUKKEN VAN f 1000.—, f 500.— EN f 100.—

GEBROEDERS CHABOT
ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE
LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

CORUÑA, VIGO, LISSABON, LAS PALMAS.

